28.10.2026

Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise seaduse eelnõu (eelnõu) eesmärk on reguleerida Digiriigi Akadeemia kui riikliku digitaalse õppekeskkonna ja andmekogu toimimise ja kasutamise alused. Digiriigi Akadeemia koondab avaliku sektori digitaalses õppekeskkonnas pakutava e-õppe. Õppekeskkonnas kättesaadav e-õpe on suunatud nii avaliku sektori töötajatele kui ka kogu elanikkonnale ning toetab digipädevuste ja laiemalt riigi toimimise seisukohalt oluliste teemade, näiteks infoturbe ja elanikkonnakaitse kohta teadmiste ja oskuste omandamist.

Eelnõuga kavandatavad peamised muudatused on järgmised:

- kehtestatakse Digiriigi Akadeemia kui riikliku digitaalse õppekeskkonna ja andmekogu õiguslik regulatsioon, sealhulgas andmete kogumise, töötlemise, andmevahetuse ja andmete väljastamise alused;
- määratletakse keskse e-koolituse ja e-õppevara (edaspidi koos ka e-õpe) mõiste ning täidesaatva riigivõimu asutustele pannakse kohustus teha Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks sellele määratlusele vastav e-õpe, mis on mõeldud avalikele teenistujatele. Erandina ei kohaldata seda kohustust, kui e-õpe sisaldab julgeolekuülesandeid või sõjalise kaitse ülesandeid täitvate asutuste loodud piiratud juurdepääsuga teavet või kui Digiriigi Akadeemia õppekeskkonnas on juba samasisuline e-õpe kättesaadavaks tehtud.

Muudatused on vajalikud, et luua seaduse tasandile õiguslik alus Digiriigi Akadeemia toimimiseks ning võimaldada Digiriigi Akadeemia e-õppes osalevate isikute andmete töötlemist ja sihipärast kasutamist, sealhulgas kohustuslike koolituste läbimise kontrollimiseks. Samuti luuakse eeldused avaliku sektori ühistest vajadustest lähtuva e-õppe koondamiseks ja jagamiseks.

Digiriigi Akadeemia toimimise selgema õigusliku alusega ning keskse e-õppe regulatsiooniga kaasneb valdavalt positiivne mõju. Muudatused toetavad õppe kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamist, avaliku sektori töötajate teadmiste ühtlustamist ning elanikkonna digipädevuste arendamist. Samuti muutub tõhusamaks avaliku sektori koolituskorraldus ja ressursikasutus, vähenevad dubleerivate e-õppe materjalide väljatöötamisega seotud kulud ning paraneb andmepõhine juhtimine, kuivõrd e-õppe läbimisega seotud info on saadaval kesksel platvormil. Eelnõuga kaasneb vähene töökoormus õppesisu avaldavatele asutustele ning oma materjali platvormile üles panemisel valdkonna eest vastutava ministeeriumi kooskõlastust taotlevatele juriidilistele isikutele. Eraõiguslikele juriidilistele isikutele ei kehtestata samas eelnõuga Digiriigi Akadeemia kasutamise kohustust, vaid antakse võimalus teha oma e-õpe riiklikul õppeplatvormil kättesaadavaks. Mõju majandusele, keskkonnale ja julgeolekule on pigem kaudne ja positiivne, samas kui põhiõiguste seisukohast suureneb andmetöötluse õigusselgus ja läbipaistvus. Võimalikud negatiivsed mõjud (nt ajutine koormuse kasv või digilõhe risk) on piiratud ja maandatavad. Eelnõu ei mõjuta ettevõtjate ega üksikisikute halduskoormust, mistõttu halduskoormuse tasakaalustamise nõuet ei kohaldata.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi (JDM) digiriigi osakonna digiriigi poliitika ja arenduse talituse nõunikud Killu Paal (killu.paal@justdigi.ee) ja Hendrik Roland Helm (hendrik.helm@justdigi.ee), sama talituse juhataja Birgit Lüüs-Jakobs (birgit.luus-jakobs@justdigi.ee) ning sama osakonna IT-õiguse talituse juhataja Stina Avvo (stina.avvo@justdigi.ee)

Digiarengu valdkonna eest vastutab asekantsler Lauri Luht.

Eelnõu koostamisse panustasid haridusvaldkonna ja haridusseaduse osas Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kristel Siimula-Saar, täiskasvanuhariduse ja oskuste osakonna vanemnõunik Ena Drenkhan ja sama osakonna peaspetsialist Annaliisa Toom. Lisaks on eelnõu väljatöötamisse olnud kaasatud Riigi Infosüsteemi Ameti teenistujad ning Registrite ja Infosüsteemide Keskuse töötajad.

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud JDM-i õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Helen Noormägi (helen.noormagi@justdigi.ee).

1.3. Märkused

JDM-i valitsemisalas on Vabariigi Valitsuse seaduse § 59 lõike 1 alusel digiühiskonna poliitika kavandamine ja elluviimise koordineerimine, avalike e-teenuste arendamise koordineerimine ja nende ühtse platvormi arendamine, riigi infosüsteemide, sealhulgas andmepoliitika kujundamine ja koordineerimine, digiteadmiste arendamine ning ministeeriumi pädevuse kohane õigusloome.

Eelnõuga muudetakse Eesti Vabariigi haridusseaduse (HaS) 2026. aasta 19. juulil jõustunud redaktsiooni (RT I, 09.07.2026, 51).

Eelnõu ei ole sisuliselt seotud muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega, kuid on kooskõlas Euroopa Liidu õiguse nõuetega.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2025–2027[1] järgmiste punktidega:

- infoturbe, avaliku sektori sisseelamise, pilvepõhiste tööriistade ja teiste regulaarselt kontaktõppes läbiviidavate koolituste asendamiseks e-kursuste väljatöötamine koostöös koolitus- ja personalijuhtidega;
- keskse õppeplatvormi kasutuselevõtuks avalikus sektoris, sealhulgas õpiandmete jagamise ja läbitud kursuste tunnustamise reguleerimiseks seaduseelnõu väljatöötamine.

Eelnõu on seotud ka „Digiühiskonna arengukava 2035“[2] alaeesmärgiga „Digiriigi arenguks vajalikud oskused ja teadmised“, mille kohaselt on muu hulgas eesmärgiks, et:

- aastaks 2028 toimib Digiriigi Akadeemia avalikus sektoris keskse koolitusplatvormina kõikide avaliku sektori pakutavate koolituste ja õppematerjalide jaoks;

[1] Vabariigi Valitsuse 19. juuni 2025. aasta protokollilise otsusega (päevakorrapunkt 13) kinnitatud Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2025–2027. Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm | Eesti Vabariigi Valitsus.
[2] Eesti Digiühiskonna arengukava 2035. DÜAK 2035 arengukava.pdf.

- platvormi kaudu on tagatud ka kogu elanikkonnale aja- ja asjakohased ning ligipääsetavad digi- ja küberteemalised koolitused.

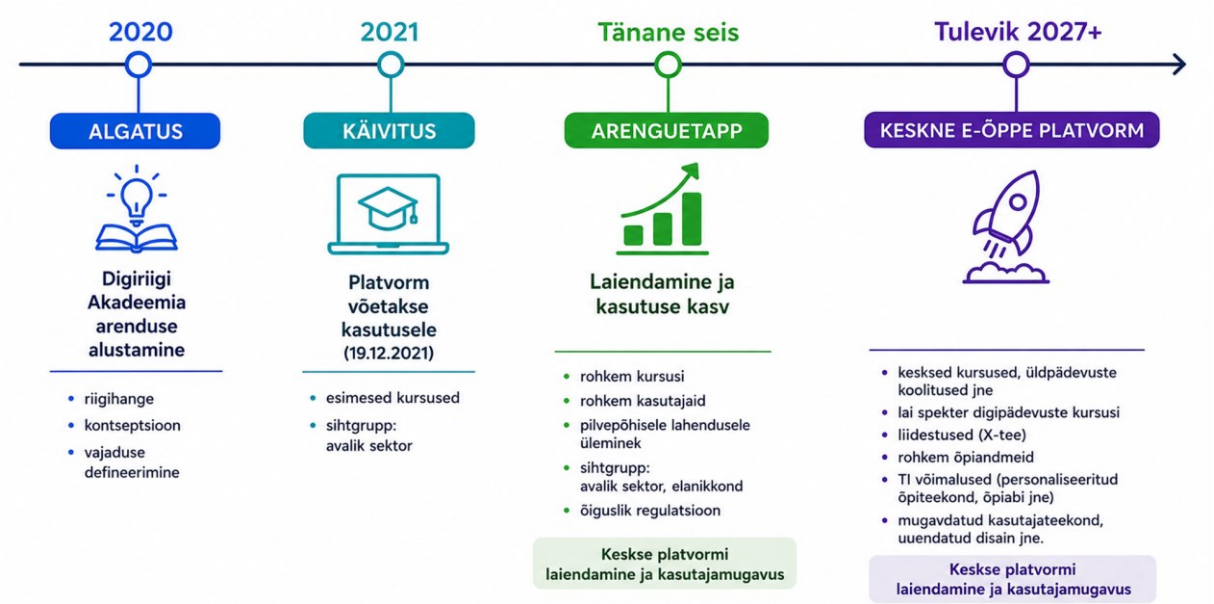
Eelnõu vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu poolthäälte enamust.

2. Seaduse eesmärk

2.1. Eelnõu vajalikkus

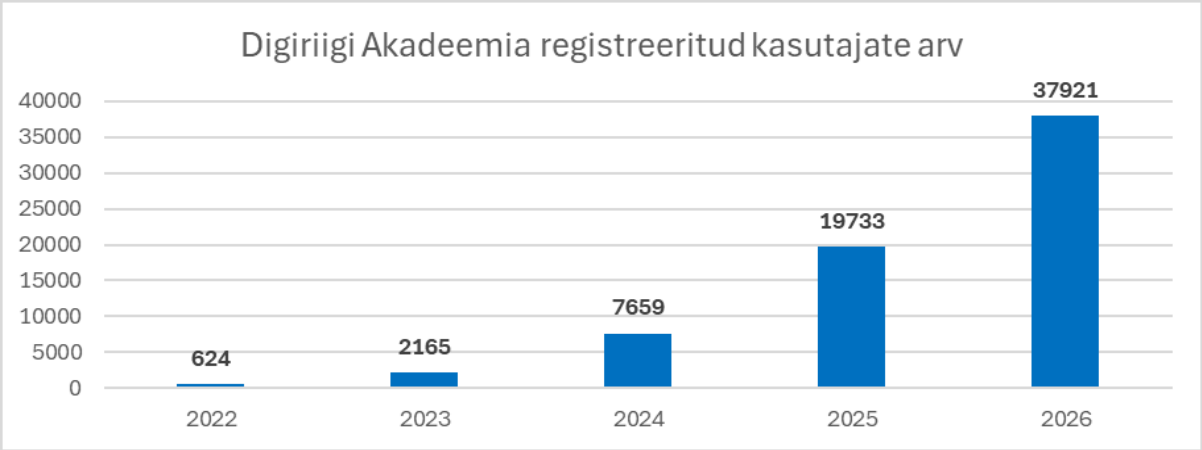
Digiriigi Akadeemia võeti kasutusele 2021. aasta detsembris. Esialgu oli see mõeldud peamiselt avaliku sektori töötajate koolitamiseks, et suurendada nende teadlikkust digiriigi toimimisest ja arendada nende digipädevusi. Õppekeskkonna arendamisel ja e-õppe pakkumisel lähtuti siiski põhimõttest, et avaliku raha eest loodud e-õpe peaks olema kättesaadav võimalikult laiale sihtrühmale ning kasutatav asutusteüleselt. Selle tulemusena laienes Digiriigi Akadeemia sihtrühm avaliku sektori töötajatelt järk-järgult kogu elanikkonnale.
Samuti hakkasid JDM-i kui õppekeskkonna omaniku poole pöörduma riigi teiste haldusalade ja valdkondade esindajad, kes otsisid võimalusi enda e-õppe majutamiseks. Praeguseks on õppekeskkonnaga liitunud ligikaudu 25 avaliku sektori asutust, kes on oma valdkonna materjalid Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks teinud. See näitab vajadust keskse lahenduse järele, mis võimaldaks õppehaldust korraldada ühtsetel alustel kogu avalikus sektoris.

Koos sihtrühma laienemise ja osalevate asutuste kasvuga on märkimisväärselt avardunud ka Digiriigi Akadeemias pakutava e-õppe temaatika. Kui esialgu keskendus õppekeskkond digiriigi ja digipädevuste arendamisele, siis nüüd hõlmab see laia valikut avaliku sektori jaoks olulisi teemasid näiteks tehnoloogia ja tehisaru, tervise, elanikkonnakaitse, võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse e-õppet.

Joonis 1. Digiriigi Akadeemia arenguetapid. Allikas: JDM.

Digiriigi Akadeemias on praeguseks ligikaudu 300 digitaalset õppematerjali, neist üle 120 e-õppe kättesaadav laiemale elanikkonnale.

Joonis 2. Digiriigi Akadeemia kasutajate arv (31. jaanuari seisuga). Allikas: JDM.

Vajadus ulatuslikumate koolitustegevuste ja digipädevuste arendamise järele nii avalikus sektoris kui ka elanikkonna suunal on kasvamas. Maailma Majandusfoorumi prognooside kohaselt muutub 2030. aastaks 37% Eestis töötajatelt nõutavatest põhioskustest ning digipädevustest kujuneb universaalne põhinõue, mis ulatub kaugemale IKT-sektorist ja tehnilistest ametitest.[3] Vananeva rahvastiku ning tööea pikenemise tõttu püsivad inimesed tööturul kauem, mistõttu suureneb vajadus oma oskusi ajakohasena hoida. Samuti areneb pidevalt edasi Eesti digiriik ning selle teenused. Seetõttu on järjest enam kasvamas vajadus toetada inimeste teadmiste ja oskuste pidevat aja- ja asjakohastamist, sealhulgas digi-, andmekirjaoskuse ja tehisaru, jt uute tehnoloogiate teemadel.

Digiriigi Akadeemia loob laiale sihtrühmale e-õppe pakkumiseks vajalikud eeldused, võimaldades pakkuda õpet digitaalses õppekeskkonnas üle Eesti kõigile kättesaadaval ja paindlikul viisil. Samas puudub kehtivas õiguses selge regulatsioon, mis sätestaks Digiriigi Akadeemia andmekogu pidamise ning andmete töötlemise ja edastamise ühtsed alused. Digiriigi Akadeemia töötab praegu andmesubjekti nõusoleku ja koostöökokkulepete alusel. Eriti oluline on õigusliku aluse olemasolu olukordades, kus õppe pakkumise või läbimise kohustus tuleneb eriseadustest. Näiteks infoturbe, elanikkonnakaitse või tuleohutuse koolituste puhul peab olema võimalus edastada andmeid tööandjale või pädevale asutusele, et nad saaksid kontrollida, kas inimene on õppe läbinud. Samuti on andmete töötlemine ja edastamine õppe läbimise kohta vajalik, kui õppe läbimise teave võib haldusotsuse tegemisel olla üks sisendandmetest (nt välismaalase elamisloa menetluses). Digiriigi Akadeemiat kasutatakse näiteks riigi korraldatava kohanemisprogrammi õppe läbiviimiseks. Sellisel juhul on vajalik andmevahetus kohanemisprogrammi korraldamiseks kasutatavate riiklike infosüsteemidega, et suunata uussisserändajaid Digiriigi Akadeemias e-õppesse ning edastada programmi haldamiseks teavet e-õppe läbimise kohta. Praegu puudub õiguslik alus, mis võimaldaks selliseid andmeid Digiriigi Akadeemia kaudu töödelda ja väljastada.

Rahandusministeeriumi koostatud analüüsi[4] kohaselt on riigi personalipoliitika kujundamises ja elluviimises tähtis otsida kulude optimeerimise võimalusi. Üks selline võimalus on läbi koolituste keskse tellimise või arendamise. Praegu määravad avaliku sektori asutused oma

[3] Maailma Majandusfoorum, „The future of Jobs Report 2025“, 2025. Preface - The Future of Jobs Report 2025 | World Economic Forum.
[4] Rahandusministeerium, „Avaliku teenistuse ajakohastamise analüüs 2023“. Analüüs_v11_Lisadega_0.pdf.

koolitusvajadused ning kavandavad oma töötajate arendustegevusi autonoomselt, lähtudes asutuse ülesannetest, sihtrühmadest ja kasutatavatest ressurssidest. Samuti haldavad ja arendavad paljud asutused iseseisvalt oma digitaalseid õppekeskkondi. Selline korraldus võimaldab arvestada asutuste ja valdkondade eripäraga, kuid on toonud kaasa samasisulise õppe paralleelse arendamise ja tellimise eri asutustes. Kuigi avaliku sektori asutuste koolitusvajadused kattuvad mitmes valdkonnas ning korduvad eri organisatsioonides, puudub praegu terviklik korraldus ühiste koolitusvajaduste tuvastamiseks, olemasoleva õppesisu jagamiseks ning ühise e-õppe koordineeritud arendamiseks ja kättesaadavaks tegemiseks. Samuti puuduvad selged põhimõtted, mille alusel määratleda keskset e-õpet, otsustada selle ühise väljatöötamise üle ning tagada teistele asutustele kättesaadavus. Kehtiv regulatsioon ei näe ette ka kohustust jagada asutuse välja töötatud e-õpet olukordades, kus sisu ja koolitusvajadused kattuvad teiste asutuste omadega. Seetõttu on avaliku teenistuse koolituskorraldus killustatud: sarnase sisuga õpet arendatakse ja pakutakse samal ajal nii e-õppes kui ka kontaktõppes ning mitmes asutuses korraga. See põhjustab dubleerimist, suurendab arendus-, tellimis- ja ajakohastamiskulusid ning takistab avaliku sektori piiratud ressursside tõhusat kasutamist.

Samuti on asutuste võimekus e-õpet kavandada, arendada, tellida ja ajakohasena hoida ebaühtlane. Kvaliteetse e-õppe loomine eeldab erialateadmiste kõrval õpidisaini, tehnilist tuge ja õppesisu regulaarset uuendamist. Kui osa asutusi on suutnud e-õppe välja arendada ning neil on selleks ka oma õppekeskkonnad, siis paljudel ei ole e-õppe väljatöötamiseks ja pakkumiseks ressurssi, kompetentsi ega organisatsioonilisi eeldusi. E-õppe arendamist võivad takistada ka ajapuudus, tehnilised probleemid ning ebaselge vastutus õppesisu loomise ja ajakohastamise eest. Seetõttu sõltub töötajate ligipääs kvaliteetsele õppesisule asutuse suurusest ja võimekusest, kuigi vajalikud põhiteadmised võivad olla kogu avalikus sektoris samad.
Samuti on tekkinud vajadus liikuda avalikus sektoris senisest enam kontaktõppelt e-õppele. Koolitus- ja arendustegevuste vajaduse kasvades on piiratud ressursside tingimustes keeruline pakkuda õppimisvõimalusi suurele sihtrühmale. Kontaktõppe korraldamine eeldab koolitajate, ruumide ja aja olemasolu ning sageli kaasnevad sellega ka osalejate sõidukulud. Seetõttu sõltub pakutava õppe maht otseselt nende ressursside kättesaadavusest. Mitmed rahvusvahelised uuringud ja avaliku sektori praktikad näitavad, et valitsusasutused liiguvad traditsiooniliselt kontaktõppelt paindlikumate digitaalsete ja kombineeritud õppevormide poole. E-õpe võimaldab sama õppesisu pakkuda korraga suuremale hulgale töötajatele, vähendada korduva õppe korraldamise kulusid, pakkuda paindlikku ja järjepidevat õppimist ning toetada töötajate pidevat täiendus- ja ümberõpet.

Küsitlusest, mille JDM 2025. aastal avaliku sektori asutuste seas korraldas, selgus, et suurim vajadus keskse e-õppe järele esineb teemade puhul, mis on laiapõhjalised ja üldpädevustega seotud, mitmes asutuses sarnased või õigusaktide kohaselt kohustuslikud ning vähemalt osaliselt standardiseeritavad. Sellist e-õpet saab keskselt arendada, kuna selle sisu on võimalik täielikult või osaliselt eri asutuste vahel üle kanda ja see ei sõltu terviklikult konkreetse asutuse töökorraldusest.

Nendest väljakutsetest ja suundumustest lähtudes seati Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2025–2027 eesmärgiks asendada regulaarselt kontaktõppena korraldatav õpe e-õppega ning võtta avalikus sektoris kasutusele keskne digitaalne õppekeskkond. Käesolev eelnõu aitab neid eesmärke saavutada.

2.2. Eelnõu eesmärk

Digiriigi Akadeemia on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu koos digitaalse õppekeskkonnaga[5], kus tehakse kättesaadavaks b avaliku sektori pakutavat e-õpet ning milles peetakse arvestust selle kaudu toimuva õppetegevuse üle. E-õppena käsitatakse Digiriigi Akadeemia tähenduses õppetegevust, mis toimub täielikult või valdavalt digitaalsete vahendite abil ning mille eesmärk on teadmiste, oskuste või pädevuste omandamine.

Esiteks luuakse eelnõuga seaduse tasandile õiguslik alus Digiriigi Akadeemia pidamiseks ning selles töödeldavate andmete kogumiseks, töötlemiseks ja kasutamiseks. Digiriigi Akadeemia toimimine eeldab isikuandmete töötlemist ja nende sihipärast kasutamist, mistõttu on vaja kehtestada üheselt mõistetav õiguslik alus. E-õppe korraldamisel töödeldakse muu hulgas õppijate isiku- ja õpiandmeid (nt osalemine, tulemused, õppetegevuse läbimine), mida on vaja õppetegevuse korraldamiseks ja haldamiseks, koolituste läbimise tõendamiseks, kohustuslike koolituste läbimise kontrollimiseks ning juhtimisinfo ja analüüsi koostamiseks. Seetõttu sätestatakse seaduse tasandil Digiriigi Akadeemias töödeldavate andmete koosseis, määratakse andmete vastutavad ja volitatud töötlejad ning kehtestatakse andmete kasutamise ja väljastamise alused ja tingimused, tagades sealjuures andmete turvalisuse, minimaalsuse ja õiguspärase kasutamise. Samuti võimaldatakse õppijale kuvada soovitused selle kohta, millist e-õpet Digiriigi Akadeemias tulevikus läbida, võttes arvesse tema varem läbitud e-õpet Digiriigi Akadeemias.

Digiriigi Akadeemia puhul on tegemist andmekoguga avaliku teabe seaduse § 43^1 lõike 1 tähenduses. Nimetatud sätte kohaselt on andmekogu riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku isiku või avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse ja mida kasutatakse seaduses, selle alusel antud õigusaktis või rahvusvahelises lepingus sätestatud ülesannete täitmiseks. Viidatud sätted ei määra sisulisi kvalitatiivseid tunnuseid, mille esinemise järgi saaks otsustada, kas andmekogu asutamine on kohustuslik või mitte. Ka Andmekaitse Inspektsioon on oma 2013. aasta andmekogude juhendis selgitanud, et „andmekogu eristamiseks on formaalne tunnus – asutamine seaduse või selle alusel antud akti alusel. Muul juhul on tegu üldise avaliku sektori andmetöötlusega ehk täpsemalt avaliku teabe töötlemisega“. Praegusel juhul luuakse Digiriigi Akadeemias seoses isikustatud teabe lisandumisega ka andmekogu.

Teiseks luuakse eelnõuga õiguslik alus Digiriigi Akadeemia andmevahetuseks teiste riiklike infosüsteemidega. Digiriigi Akadeemia kasutamine õppetegevuse korraldamisel eeldab andmete vahetamist teiste avaliku sektori infosüsteemidega õppesse suunamiseks ning õppes osalemise ja selle läbimise kohta teabe edastamiseks. Selline andmevahetus võimaldab muu hulgas kasutada Digiriigi Akadeemiat erinevate programmide, sealhulgas kohanemisprogrammi elluviimisel ning arvestada õppe läbimist asjaomastes infosüsteemides. Eelnõuga luuakse vajalik õiguslik alus selliseks andmevahetuseks.

Kolmandaks sätestatakse eelnõuga õiguslik alus Digiriigi Akadeemias töödeldavate andmete väljastamiseks, sealhulgas juhul, kui õppe kohustuslik läbimine tuleneb eriseadustest. See võimaldab tagada kohustuslike koolituste läbimise kontrollimise ning toetab tööandjate ja pädevate asutuste õigust saada selleks vajalikku teavet.

Ühtlasi luuakse eelnõuga õiguslik raamistik keskse e-õppe korraldamiseks avalikus sektoris. Selleks sätestatakse keskse e-koolituse ja e-õppevara mõiste ning luuakse alus ühise vajadusega

[5] Käesoleva seletuskirja koostamise ajal kättesaadav: https://digiriigiakadeemia.ee/.

õppesisu koondamiseks ja kättesaadavaks tegemiseks Digiriigi Akadeemia kaudu. Digiriigi Akadeemias pakutav e-õpe jaguneb e-koolitusteks ja e-õppevaraks. E-koolitus on digitaalses keskkonnas toimuv õppetegevus, mis vastab täienduskoolituse nõuetele ning millele kohaldatakse täiskasvanute koolituse seadusest[6]. E-õppevara on digitaalne õppematerjal või muu õppimist toetav digitaalne õppesisu, mida kasutatakse teadmiste, oskuste või pädevuste omandamise toetamiseks. E-õppevarale täiskasvanute koolituse seadust ei kohaldata.

Eelnõu loob avaliku sektori asutustele aluse liikuda kontaktõppelt suuremas mahus e-õppele, mis võimaldab vähendada koolitustega seotud kulusid ja pakkuda sama õppesisu laiemale sihtrühmale. Eriti oluline on see avaliku sektori õppesisu puhul, mis on rahastatud avalikest vahenditest. Eelnõuga soodustatakse ka asutuste loodud e-õppe jagamist. Nii saab vähendada dubleerimist, kasutada ressursse tõhusamalt ning parandada kvaliteetse e-õppe kättesaadavust, sealhulgas asutustes, kelle enda võimekus e-õpet arendada ja pakkuda on väiksem. Digiriigi Akadeemia kui riiklik digitaalne õppekeskkond võimaldab koondada avaliku sektori jaoks olulise e-õppe ühtsesse keskkonda ning toetada selle keskset arendamist, jagamist ja laiemat kasutamist. Ühtne lahendus aitab ühtlustada õppe kvaliteeti ja toetada vajaliku õppesisu kiiremat väljatöötamist.
Lisaks toetab eelnõu andmepõhist juhtimist avaliku teenistuse koolitusvaldkonnas, võimaldades koguda ja analüüsida õppetegevusega seotud andmeid ning kasutada neid koolitusvajaduse hindamisel, juhtimisotsuste tegemisel ja poliitikameetmete kujundamisel.

2.4. Eelnõu väljatöötamise kavatsus

Kavandatavate muudatuste kohta ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust (VTK). Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punkti 5 kohaselt ei pea VTK-d tegema, kui eelnõuga ei kaasne olulist mõju.

Eelnõu eesmärk on korrastada Digiriigi Akadeemia tegevuse õiguslikku alust ning seaduse tasandil sätestada õppijate andmete töötlemise ja e-õppe läbimise kontrollimise õiguslikud alused. Eelnõuga ei looda uusi avalikke teenuseid, vaid täpsustatakse juba toimiva lahenduse õiguslikku regulatsiooni. Eelnõuga kaasnevad uued kohustused eelkõige täidesaatva riigivõimu asutustele, kes peavad hindama olemasoleva õppesisu vastavust keskse e-õppe tunnustele ning nõuetele vastava õppesisu Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks tegema. Eraõiguslike juriidiliste isikute jaoks on õppesisu avaldamine vabatahtlik. Mõju ulatus on piiratud, sest regulatsioon tugineb olemasolevale õppekeskkonnale, avaldamiskohustus puudutab üksnes seaduses piiritletud õppesisu ning kohustuse täitmiseks ei nõuta uue õppesisu väljatöötamist. Eelnõuga ei kaasne olulist mõju riigi või kohaliku omavalitsuse ülesannetele, majandusele ega keskkonnale. Samuti ei kaasne eelnõuga täiendavat halduskoormust ettevõtjatele ja inimestele. Mõju sagedust, sihtrühmade suurust, kohanemisvajadust ja olemasolevat tehnilist lahendust koos hinnates ei kaasne eelnõuga hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõike 2 punkti 5 tähenduses olulist mõju.

Eeltoodut arvestades on VTK koostamata jätmine põhjendatud.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga kavandatav regulatsioon luuakse HaS-i, kuna Digiriigi Akadeemia tegevus on seotud õppimise ning teadmiste, oskuste ja pädevuste arendamisega e-õppe kaudu. Digiriigi

[6] Täiskasvanute koolituse seadus, RT I, 30.01.2025, 2. Täiskasvanute koolituse seadus-Riigi Teataja.

Akadeemia on suunatud nii avaliku sektori töötajatele kui ka laiemale elanikkonnale. HaS kui haridusvaldkonna üldseadus loob sobiva ja süsteemse õigusliku raamistiku Digiriigi Akadeemia õppekeskkonna toimimise, andmekogu pidamise, õppetegevusega seotud andmete töötlemise ja väljastamise ning keskse e-õppe korraldamise reguleerimiseks.
Eelnõu väljatöötamise algfaasis kavandati Digiriigi Akadeemia õigusliku aluse loomist täiskasvanute koolituse seaduses ning asjaomane eelnõu versioon saadeti ka esimesele kooskõlastusringile. Kooskõlastamise käigus esitatud märkuste ning täiendava õigusliku analüüsi tulemusena jõuti järeldusele, et regulatsiooni paiknemine HaS-is on süsteemsem ja eesmärgipärasem lahendus.

Täiskasvanute koolituse seadus reguleerib eelkõige täiskasvanute õppimist, kuid Digiriigi Akadeemia kasutajaskond ja funktsioonid on sellest laiemad. Digiriigi Akadeemia ei ole mõeldud üksnes täiskasvanutele ega piirdu täiskasvanute koolituse seaduse tähenduses koolituste korraldamisega. Peale e-koolituste tehakse Digiriigi Akadeemia kaudu kättesaadavaks ka e-õppevara, millele täiskasvanute koolituse seaduse regulatsioon vahetult ei kohaldu. Seetõttu on Digiriigi Akadeemia õigusliku aluse sätestamine HaS-is sisuliselt sobivam ning tagab selle parema kooskõla kogu haridusvaldkonda hõlmava regulatsiooniga.

Regulatsiooni ümberpaigutamise tõttu täiskasvanute koolituse seadusest HaS-i ei muutunud eelnõu eesmärk ega põhilahendused. Võrreldes eelnõu esimeseks kooskõlastusringiks koostatud versiooniga jäi regulatsiooni olemus, funktsioonid ja põhisisu samaks.

Digiriigi Akadeemias kättesaadavat õppesisu pakub valdavalt avalik sektor ning selle eesmärk on toetada avaliku sektori töötajate ja elanikkonna teadlikkuse suurendamist ning riigi toimimise seisukohalt oluliste teadmiste, oskuste ja pädevuste omandamist. Õppesisu on temaatiliselt ja eesmärgipäraselt piiritletud ning Digiriigi Akadeemia ei tegutse üldise haridusteenuse osutajana. Selle eesmärk on toetada avalikes huvides ja avalike ülesannete täitmiseks vajalike teadmiste ja oskuste omandamist ning teha vastav e-õpe keskse lahenduse kaudu kättesaadavaks eri sihtrühmadele.

3.1. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Eelnõu § 1 näeb ette Digiriigi Akadeemia andmekogu ning keskse e-õppe regulatsiooni. Eelnõu § 2 on erandkorras jõustumise säte lisanduva andmekogu eesmärgi ja volitatud töötleja muutmise jaoks.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse HaS-i IX^{3}. osaga „Digiriigi Akadeemia ning keskne e-koolitus ja e-õppevara“. Lisatavas peatükis sätestatakse Digiriigi Akadeemia digitaalse õppekeskkonna ja andmekogu õiguslik regulatsioon ning keskse e-õppe määratlemise ja kättesaadavaks tegemise alused.

Eelnõuga luuakse Digiriigi Akadeemiale terviklik õiguslik raamistik: andmekogu, mis hõlmab endas ka keskse e-õppe regulatsiooni ning digitaalset õppekeskkonda.

Digitaalse õppekeskkonna osa andmekogu regulatsioonist reguleerivad eelkõige järgnevad sätted: HaS § 37^{7}; § 36^{9} lõike 1 punktid 1ja 2, lõiked 4-6, lõike 9 punktid ja 7 ning eelnõu § 1 punkt 3 ja § 3.

Keskse e-õppe osa andmekogu regulatsioonist reguleerivad eelkõige järgnevad sätted: HaS § 36^{8} ja § 36^{9} lõige 3.

HaS § 36[7] sätestab e-koolituse ja e-õppevara mõiste. Digiriigi Akadeemia kaudu pakutav e-õpe jaguneb e-koolituseks ja e-õppevaraks.

E-koolitus on digitaalses õppekeskkonnas läbiviidav täienduskoolitus täiskasvanute koolituse seaduse tähenduses ning on seega mitteformaalõppe osa. E-koolitusele kohalduvad täiskasvanute koolituse seaduses sätestatud nõuded.

E-õppevara on digitaalne õppematerjal või muu õpet toetav digitaalne õppesisu, mida kasutatakse õppimise toetamiseks või teadmiste omandamiseks. E-õppevara võib olla näiteks digitaalne õppematerjal, video, veebiloeng või mõni muu digitaalne õppesisu. E-õppevara ei ole täiendkoolitus ning sellele ei kohaldu täiskasvanute koolituse seadus.

Seega võimaldab Digiriigi Akadeemia koondada ühte keskkonda nii e-õppena pakutavad täienduskoolitused kui ka õppimist toetavad muud digitaalse õppesisu.

HaS § 36[8] sätestab **keskse e-koolituse ja e-õppevara mõiste** ning tingimused, millele õppesisu peab vastama, et seda käsitleda keskse e-õppena.

Eelnõu kohaselt loetakse kesksekse e-õppeks õppesisu, mille kasutamise vajadus esineb samal ajal vähemalt kahe avaliku sektori asutusel või valitsemisalal ning mis toetab:

1) avaliku sektori töökorraldust või
2) otseste avalike teenuste osutamist või
3) töötajate tööalaste pädevuste ja kompetentside arendamist.

Samuti loetakse kesksekse e-koolituseks ja e-õppevaraks sellist e-õpet, mille läbimise kohustus tuleneb õigusaktist, kas siis Euroopa Liidu tasandi õigusaktidest või siseriiklikest õigusaktidest.

Avaliku sektori töökorraldust toetav keskne e-õpe hõlmab teemasid, mis on vajalikud avaliku sektori asutuste igapäevatöö korraldamiseks ning mille sisu on olulises ulatuses asutuste vahel ühine. Tegemist on eelkõige teadmiste ja oskustega, mida vajavad mitme asutuse töötajad olenemata valitsemisalast või teenistusülesannetest. Sellise õppesisu puhul on keskne arendamine põhjendatud, sest koolitusvajadus esineb samal ajal paljudes asutustes ning õppesisu põhiosa on standardiseeritav. Sellised teemad võivad olla näiteks infoturvet ja küberturvalisust puudutavad teadmised, andmekaitsenõuete järgimine, korruptsiooni ennetamine, avaliku sektori töötajate sisseelamiskoolitused, avaliku sektori eetika ja väärtused ning ühiste töövahendite ja infosüsteemide kasutamine.

Otsene avalik teenus on teenus, mida asutus osutab füüsilisele või eraõiguslikule juriidilisele isikule tema tahtel, sealhulgas eeldataval tahtel, teeninduskontakti kaudu mis tahes suhtluskanalis ja mis võimaldab isikul täita seadusest tuleneva kohustuse või kasutada seadusest tulenevat õigust.[7] Otsese avaliku teenuse arendamist käsitlev e-õpe on seotud teenuste kujundamise, arendamise ja osutamisega ning puudutab valdkondi, mis on olulised avalike teenuste kvaliteedi tagamiseks. Näiteks võib tuua teenusearenduse põhimõtted ja kasutajakeskse lähenemise rakendamise, digiteenuste arendamise alused (sh kasutatavuse, ligipääsetavuse ja standardite järgimine), andmepõhise otsustamise ja andmeanalüüsi alused avalike teenuste arendamisel, aga ka tehisaru ja automatiseerimise võimaluste kasutamise

[7] Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a määrus nr 88 „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“, RT I, 29.12.2024, 19. Vt § 2 lõige 2.

avalikus sektoris. Keskne e-õpe aitab kaasa sellele, et avalikud teenused areneksid ühtsete põhimõtete alusel ning vastaksid kvaliteedi- ja ligipääsetavusnõuetele.

Kompetentsiarendust toetav keskne e-õpe hõlmab teadmisi ja oskusi, mida vajavad eri asutuste töötajad oma teenistusülesannete täitmiseks. Tegemist on eelkõige nn üldpädevustega, mille arendamine toetab avaliku sektori toimimist tervikuna. Sellised koolitusteemad võivad olla näiteks digi-, andme- ja tehisarupädevused, projektijuhtimine, juhtimisoskused, koostööoskused, kommunikatsioon, esinemisoskus, probleemilahendus, argumenteerimine ning muud laiapõhjalised tööalased oskused.

Keskseks e-õppeks loetakse ka õppesisu, mille pakkumise või läbimise kohustus tuleneb vahetult õigusaktist, kas siis Euroopa Liidu või riigisisesest õigusaktist. Näiteks võivad selliste ühiste vajaduste hulka kuuluda infoturbe-, andmekaitse-, tööohutuse-, korruptsiooniennetuse-, kriisivalmiduse- ja elanikkonnakaitsealased koolitused. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1689 (AI määrus) artikkel 4 kohustab tehisintellektisüsteemide pakkujaid ja kasutusele võtjaid võtma meetmeid, et toetada nende töötajate ja teiste nende nimel tehisintellektisüsteeme käitavate või kasutavate isikute tehisarupädevuse arendamist. Eesti infoturbestandard[8] näeb ette personali järjepideva koolitamise turvateadlikkuse suurendamiseks ning korruptsioonivastane seadus[9] kohustab seaduses nimetatud asutusi ja isikuid tagama avalikku ülesannet täitvate ametiisikute korruptsiooni ennetamise alase teadlikkuse. Kriisiolukorra ja riigikaitse seadus[10] kohustab avaliku sektori asutusi korraldama kord kahe aasta jooksul ametnikele ja töötajatele elanikkonnakaitse koolituse. Digiriigi Akadeemia võimaldab sellise e-õppe puhul pidada arvestust õppetegevuse üle ning võimaldada õigustatud isikutele juurdepääsu e-õppe läbimise andmetele seaduses sätestatud ulatuses.

Keskse e-õppe mõiste defineeritakse HaS-is selleks, et luua alus avaliku sektori ühise e-õppe süsteemseks arendamiseks ning kättesaadavaks tegemiseks. Keskse e-õppe staatuse määrab vastavus HaS-is sätestatud määratlusele. Keskseks e-õppeks kvalifitseerumiseks eraldi haldusmenetlust ega otsusprotsessi ei looda. Samuti ei näe regulatsioon ette eraldi järelevalvemenetlust, mille käigus hinnataks, kas konkreetne õppesisu on keskne e-õpe või mitte. Õppesisu loonud või seda Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks tegev asutus hindab ise, kas õppesisu vastab seaduses sätestatud keskse e-õppe tunnustele. Hindamisel tuleb eelkõige lähtuda sellest, kas õppesisu vastab hinnanguliselt mitme avaliku sektori asutuse või valitsemisala ühisele vajadusele ning kas see toetab avaliku sektori töökorraldust, otsese avalike teenuste arendamist, tööalaste kompetentside arendamist või seadusest tuleneva koolituskohustuse täitmist. Kui hinnang ei ole üheselt selge, võib asutus konsulteerida Rahandusministeeriumi riigihalduse osakonnaga. Konsultatsioon ei ole keskse staatuse tekkimise eeltingimus ega asenda seaduses sätestatud tunnuseid, kuid aitab tagada ühetaolise rakendus praktika.

Avaliku sektori ühiste koolitusvajaduste väljaselgitamiseks ning keskse e-õppe arendamise koordineerimiseks koostatakse koostöös ministeeriumide, nende valitsemisala asutuste ja kohaliku omavalitsuse üksustega loetelu prioriteetsetest koolitusteemadest, mille puhul on tuvastatud kogu avalikus sektoris laiem ühine koolitusvajadus. Keskse e-õppe prioriteetsete koolitusteemade nimekirja koostamist koordineerib Rahandusministeerium, kelle valitsemisala ülesannete hulka kuulub Vabariigi Valitsuse seaduse § 65 lõike 1 kohaselt muu hulgas avaliku

[8] Eesti infoturbestandard, RT I, 29.08.2026, 1. Eesti infoturbestandard-Riigi Teataja.
[9] Korruptsioonivastane seadus, RT I, 09.07.2026, 19. Korruptsioonivastane seadus-Riigi Teataja.
[10] Kriisiolukorra ja riigikaitse seadus, RT I, 30.06.2026. Kättesaadav: Kriisiolukorra ja riigikaitse seadus-Riigi Teataja

teenistuse ja riigi personalipoliitika koordineerimine. Nimekirja eesmärk on koondada avaliku sektori ülesed koolitusvajadused, leppida kokku keskse e-õppe arendamise prioriteetides ning tagada piiratud arendus- ja koolitusressursside võimalikult tõhus kasutamine. Nimekiri aitab suunata tähelepanu ja ressursse eelkõige nende valdkondade arendamisse, mille puhul koolitusvajadus on avalikus sektoris kõige laialdasem, sihtrühm suurim ning keskse lahenduse lisandväärtus avaliku sektori jaoks kõige suurem. Samuti aitab see vältida olukorda, kus mitu asutust arendavad paralleelselt sama või väga sarnase sisuga õppematerjale. Nimekirja uuendatakse perioodiliselt ning selle ajakohastamist koordineerib Rahandusministeerium koostöös teiste ministeeriumide ja asjaomaste asutustega. Samuti korraldab Rahandusministeerium nimekirja kättesaadavaks tegemise.
Oluline on rõhutada, et nimekirjal on üksnes koordineeriv ja suunav tähendus. Nimekirja kandmine ei loo ega välista keskse e-õppe staatust ning sellel puudub iseseisev õiguslik mõju. Keskseks e-õppeks kvalifitseerumine sõltub alati konkreetsest õppesisust ja selle vastavusest seaduses sätestatud tunnustele, mitte üksnes õppeteema nimetamisest nimekirjas. Näiteks võib andmekaitse olla avaliku sektori üleselt laialdase vajadusega koolitusvaldkond ning seetõttu sisalduda keskse e-õppe prioriteetsete koolitusteemade nimekirjas. See ei tähenda aga, et iga andmekaitset käsitlev e-õpe oleks keskne. Kui õppesisu on välja töötatud väga kitsast ametikohta või valdkonda silmas pidades ning seda e-õpet rohkem kui üks avaliku sektori asutus eelduslikult ei vaja, ei vasta see e-õpe keskse e-õppe tunnustele. Samuti võib nimekirjas nimetamata õppesisu olla oma olemuselt keskne e-õpe, kui see vastab seaduses sätestatud tingimustele.

Nimekirja peamine eesmärk on toetada praktikas keskse e-õppe väljatöötamise planeerimist ning anda asutustele suunis, milliste teemade puhul on kogu avalikus sektoris tuvastatud ühine koolitusvajadus. Samuti on eesmärk ärgitada avaliku sektori asutusi arendama sellistel teemadel võimalikult laiale sihtrühmale kasutatavat õppesisu. Näiteks võib andmekaitse valdkonnas olla otstarbekas töötada välja keskne e-õpe, mis käsitleb andmekaitse üldpõhimõtteid universaalselt ning on kasutatav võimalikult paljudes asutustes. Vajaduse korral võib sellele lisada asutuse-, valitsemisala-, rolli- või ametikohapõhiseid lisamooduleid, mis arvestavad konkreetse sihtrühma või asutuse eripärasid. Nimekiri on seejuures asutustele praktiliseks orientiiriks, et hinnata, kas kavandatava e-õppe väljatöötamisel tasub eelistada asutusteülest ja taaskasutatavat lahendust.

Avaliku sektori ühise vajadusega õppesisu töötatakse üldjuhul välja nende asutuste eestvedamisel, kellel on asjaomases valdkonnas vajalik pädevus, teadmised ja vastutusvaldkond. Näiteks võivad digipädevuste, tehisaru ja digiriigi teenustega seotud õppesisu arendamist vedada JDM ning selle valitsemisala asutused, samas kui tööohutuse, elanikkonnakaitse või muude valdkondlike teemade õppesisu arendamist võivad juhtida asjaomase valdkonna eest vastutavad ministeeriumid ja asutused. Selline lähenemine võimaldab kasutada olemasolevaid valdkondlikke erialateadmisi ning tagab õppesisu kvaliteedi, ajakohasuse ja sisulise usaldusväärsuse. See ei välista siiski teiste asutuste panustamist õppesisu väljatöötamisse. Mitu asutust koos võivad välja töötada eeskätt niisugust õppesisu, mille järele on avalikus sektoris väga suur ja läbiv nõudlus. Sellisel juhul võib üks asutus võtta eest vedava ja koordineeriva rolli ning teised panustada rahaliselt, sisu loomisse, metoodikasse, testimisse või valdkondlike teadmiste tagamisse. Samuti võivad avaliku sektori asutused leppida kokku teistsuguses tööjaotuses ning e-õppe väljatöötamise võib enda kanda võtta mõni muu asutus, kellel on selleks vajalik pädevus ja võimekus. Selline paindlik lähenemine võimaldab ühendada valdkondliku eestvedamise ja asutusteülese koostöö ning kasutada avaliku sektori teadmisi ja ressursse võimalikult tõhusalt.

2026. aastal avaliku sektori asutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste prioriteetsete koolitusvajaduste väljaselgitamisel tuvastati 29 prioriteetset koolitusteemat, mille puhul esineb kogu avalikus sektoris laiem ühine koolitusvajadus. Need koolitusteemad on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Avaliku sektori ühised prioriteetsed koolitusvajadused, 2026. aasta kaardistus

KOOLITUSTEEMA	KOOLITUSE SISU
Korruptsiooni ennetus	Avaliku sektori väärtused, ametniku eetika ja töötaja vastutus; korruptsiooniohu, huvide konflikti ja näilise huvide konflikti äratundmine; seotud isikud ja isiklike huvide mõju tööalastele otsustele; kingituste, soodustuste ja muude hüvede vastuvõtmisega seotud riskid; kõrvaltegevused ning nendega kaasnevate korruptsiooniriskide ennetamine; osalemine otsustus-, hindamis-, järelevalve- ja hankemenetlustes; tegutsemine huvide konflikti või korruptsioonikahtluse korral; praktilised juhtumid ja valikukohad avaliku sektori igapäevatöös
Andmekaitse	Andmekaitse põhimõtete rakendamine igapäevatöös; isikuandmete jagamine ja säilitamine; lepingute, dokumentide ja e-kirjade turvaline edastamine; teabe avalikustamine ja juurdepääsupiirangud; tehisaru kasutamisega seotud andmekaitseriskid
Avaliku sektori töötaja sisseelamine, sh KOV-i moodul	Avaliku sektori toimimise ja teenistuse eripärad; ametniku ja töötaja roll, õigused, kohustused ning väärtused; uue teenistuja teekond ja praktiline töökorraldus; eetika ja korruptsiooniennetuse alused; eraldi KOV-i moodulis omavalitsuse ülesehitus, rollid ja töö eripärad
Eetika ja avaliku sektori väärtused	Avaliku sektori ja ametniku eetika ning põhiväärtused; erapooletus, ausus, läbipaistvus ja vastutus; eetiliste dilemmade märkamine ja lahendamine; väärtuspõhine otsustamine ning sobiv käitumine avalikus teenistuses
Töötervishoid ja tööohutus	Töötervishoiu ja tööohutuse alused; tööandja, töötaja, töökeskkonnavoliniku, -nõukogu liikme ja -spetsialisti ülesanded; kontori- ja tehnilise töö ohud; ergonoomika; redelite, elektriliste tööriistade ja isikukaitsevahendite ohutu kasutamine; kaug- ja hübriidtöö riskid; tegutsemine ohuolukorra või tööõnnetuse korral
Õigusloome põhiteadmised mittejuristidele	Õigusloome eesmärk ja põhimõtted; õigusakti ülesehituse, mõistete ja regulatsiooni lugemine ning mõistmine; eelnõu ettevalmistamise ja menetlemise põhietapid; kvaliteetse ja arusaadava normi kujundamine ning mittejuristi võimalused õigusloomes osaleda
Infoturve, küberturvalisus ja digihügieen	Igapäevaste küberohtude märkamine ja ennetamine; andmepüük, parooliturvalisus, sotsiaalne manipuleerimine ja turvaline kaugtöö; konfidentsiaalse teabe kaitse; tehisaru kasutamisega kaasnevad uued küberohud; Eesti

	infoturbestandardi (E-ITS) alused ning praktilised käitumisjuhised
Microsoft Copiloti praktiline kasutamine	Microsoft 365 Copiloti võimalused ja piirangud; kasutusjuhud eri rollides, sh juhtimises, andmeanalüüsis ja eelarvestamises; universaalsete ja eesmärgipäraste promptide koostamine; praktilised harjutused; tööprotsesside automatiseerimine; tulemuste kontrollimine ning andmete turvaline kasutamine
Haldusõigus ja haldusmenetlus	Haldusõiguse ja haldusmenetluse põhimõisted ning põhimõtted; menetlusosalised, õigused ja kohustused; haldusotsuse ettevalmistamise loogika; haldusjärelevalve ja riikliku järelevalve erisused; praktilised avaliku sektori näited ning KOV-i eripärasid käsitlev moodul
Poliitikakujundamine	Poliitikakujundamise protsess ja põhietapid; probleemi määratlemine, eesmärkide seadmine ja lahendusvariantide kujundamine; tõenduspõhise poliitikakujundamise põhimõtted; teadus- ja analüüsiteabe kasutamine otsuste ettevalmistamisel; osapoolte kaasamine ning teenusedisaini põhimõtted
Tehisaru praktiline, vastutustundlik ja turvaline kasutamine	Tehisarutööriistade võimalused, piirangud ja riskid; isikuandmete, konfidentsiaalse ja asutusesisese teabe kaitse; infoturve ja autoriõigus; tehisaru loodud sisu kontrollimine ja töötaja vastutus; algoritmilise kallutatuse ennetamine; aluspõhimõtted, edasijõudnute tehnikad ja praktilised harjutused
Esmaabi (edasijõudnutele)	Esmaabi põhiteadmiste kordamine ja süvendamine; kannatanu seisundi hindamine ja elupäästev tegutsemine õnnetusjuhtumi korral; praktilised esmaabivõtted, abi kutsumine ning tegutsemine sagedasemate vigastuste ja terviserikete korral
Läbipõlemise ennetamine, enesehoid ja töövõime säilitamine	Läbipõlemise riskid ja varajased märgid; enesehoid ja säilenõtkus; töökoormuse teadlik juhtimine; piiride seadmine töö- ja eraelu vahel; taastumise kavandamine; motivatsiooni ja töövõime hoidmine suure koormuse või muutuste ajal ning läbipõlemisohus kolleegi toetamine
Avalik esinemine, esitlemine ja kommunikatsioon	Avalik suhtlus ja esinemisoskus; avaliku sektori kõneisiku roll; selge, arusaadava ja veenva põhisõnumi loomine; esinemise ja slaidide läbimõtlemine; kehakeel, enesekindlus ja kuulajate kaasamine; intervjuuks valmistumine ning keerulistele küsimustele vastamine
Rahvusvahelise suhtluse etikett ja protokoll	Rahvusvahelise suhtluse etikett ja protokoll eri riikide ning kultuuride kontekstis; eksperditaseme kohtumistel osalemine ja väliskülaliste võõrustamine; Eesti väärikas esindamine; ametliku protokolli põhivõtted, sh lipud, istumisjärjestus, kohakaardid ja pöördumisvormid
Töökohapoolsete praktikajuhendajate koolitus	Praktikajuhendaja ja mentori roll, vastutus ning tööriistad; juhendatava teekond ja tüüpilised kohanemisetapid; õpieesmärkide ja tegevuste kavandamine; toetava töösuhte loomine, tagasiside andmine, konfidentsiaalsus ja eetika ning juhendaja enesejuhtimine

Riigikaitseline ametikoht, töökohustus ja kriisiteemad	Kriisiülesandega ehk riigikaitselise ametikoha tähendus töötajale; ametikohaga seotud õigused ja piirangud; riigikaitseline töökohustus; töötaja ja asutuse roll kriisiks valmistumisel; kriisijuhtimise, riigikaitse ja kriisikommunikatsiooni alused
Esmatasandi juhi ABC	Spetsialistist juhiks kujunemine; esmatasandi juhi roll ja vastutus; teenuspõhine juhtimine; meeskonnatöö korraldamine ja delegeerimine; eri inimtüüpide juhtimine ja motiveerimine; eesmärkide seadmine, tunnustamine, tagasiside ja keeruliste vestluste läbiviimine
Sihtasutuse nõukogu liikmete koolitus	Sihtasutuse nõukogu liikme roll, õigused, vastutus ja järelevalveülesanne; finantsaruannete seosed ja kasutamine juhtimisotsustes; õigusteadlikkus; huvide konflikti ennetamine; koostöö- ja tulemusvestlused juhatuse liikmega ning põhjendatud otsuste tegemine
Andmete ABC	Andmete põhimõisted ja elukaar; andmekvaliteet, andmete korrastamine ja vastutus; andmete leidmine, tõlgendamine ja elementaarne analüüs; andmepõhiste järelduste ja otsuste tegemine; tulemuste selge esitamine ja andmete vastutustundlik kasutamine
Teabe ja andmete avalikustamine ning piiramine	Avaliku teabe ja isikuandmete eristamine; teabe avalikustamise alused ja kanalid; juurdepääsupiirangu seadmise põhjused ja tähtajad; piiranguga teabe turvaline hoidmine ja edastamine; avalikustamistaotluste lahendamine ning praktilised juhtumid
Hanked	Riigihangete ja väikehangete põhimõtted; hanke vajaduse ja menetlusviisi valik; hankedokumentide ja tingimuste koostamine; pakkujate võrdne kohtlemine ja läbipaistvus; pakkumuste hindamine, otsuste dokumenteerimine ning sagedasemate praktiliste vigade vältimine
KOV-i volikogu liikme sisseelamine	Kohaliku omavalitsuse olemus, ülesanded ja töökorraldus; volikogu liikme roll, õigused, kohustused ja vastutus; volikogu liikmelisust reguleeriv raamistik; otsustamine ja huvide konflikti ennetamine; revisjonikomisjoni liikme ülesannete lühiülevaade
Läbirääkimine ja argumenteerimine	Selgete ja veenvate sõnumite ning argumentide kujundamine; seisukoha põhjendamine ja vastuväidetele vastamine; läbirääkimiste ettevalmistamine, eesmärgid ja huvid; kuulamine, küsimuste esitamine ja lahendusvariantide loomine; kokkuleppele jõudmine ning enesekindel esinemine
Sisekoolitaja ABC	Täiskasvanud õppija vajaduste analüüs; õpieesmärkide ja -tulemuste sõnastamine; eesmärgipärase õpiteekonna ning koolituse kavandamine; sobivate õppemeetodite ja praktiliste harjutuste valik; e-õppe õpidisain; õppimise hindamine, tagasiside ning sisekoolitaja esinemis- ja juhendamisvõtted
Juhtimisvestlused, tagasiside ja eesmärgistamine	1 : 1 vestlused, arengu-, koostöö-, tulemus-, tagasiside- ja keeruliste vestluste eesmärk ning struktuur; vestluse ettevalmistamine; töötaja tulemuste ja arenguvajaduste käsitlemine; konstruktiivne tagasiside; mõõdetavate

	eesmärkide ja kokkulepete sõnastamine; dokumenteerimine ning täitmise jälgimine
Microsoft 365 ja Office'i rakenduste kasutamine	Exceli, Wordi ja PowerPointi praktiline kasutamine; uue Outlooki ABC
Projektijuhtimine	Projekti eesmärgi, ulatuse ja tulemuste määramine; tegevuste, ajakava, ressursside ja vastutuse kavandamine; töörühma juhtimine; riskide, muudatuste ja kommunikatsiooni korraldamine; digivahendite kasutamine projekti- ja meeskonnatöös; edenemise jälgimine ja projekti lõpetamine
Mõjude hindamine	Otsuste ja eelnõude mõjude hindamise eesmärk ning etapid; mõjutatud sihtrühmade ja mõjuvaldkondade määratlemine; lähteandmete ja tõendite kasutamine; alternatiivide võrdlemine; mõju ulatuse ja riskide hindamine; tulemuste esitamine ning KOV-i näiteid käsitlev moodul

HaS § 36[9] sätestab Digiriigi Akadeemia regulatsiooni.

Lõikega 1 sätestatakse Digiriigi Akadeemia kui andmekogu eesmärgid. Andmekogu sees on ka riiklik digitaalne õppekeskkond.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt on Digiriigi Akadeemia eesmärk võimaldada pakkuda, hallata, arendada ja ajakohastada nii avaliku sektori töötajatele kui ka laiemale elanikkonnale mõeldud e-õpet. Sätte eesmärk on luua ühtne riiklik digitaalne õppekeskkond avalikule sektorile e-õppe jaoks. Loodava regulatsiooni kohaselt võivad Digiriigi Akadeemias e-õppe kättesaadavaks teha nii riigi ja kohaliku omavalitsuse asutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikuid kui ka seaduses sätestatud tingimustel eraõiguslikud juriidilised isikud. Praegu arendavad ja haldavad asutused õppesisu sageli hajutatult eri digitaalsetes keskkondades ning see raskendab e-õppe kättesaadavust, uuesti kasutamist ja ajakohastamist. Keskne digitaalne riiklik õppekeskkond võimaldab avalikul sektoril oma e-õppe koondada, lihtsustada e-õppe haldamist ning tagada, et õppesisu on kättesaadav ka teistele asutustele. Ühtlasi vähendab see ressursikulu, kuna asutused ei pea enam üleval pidama ja arendama paralleelseid digitaalseid õppekeskkondi.

E-õppe kättesaadavaks tegemine Digiriigi Akadeemia kaudu ei too kaasa Digiriigi Akadeemia ega JDM-i kui andmekogu vastutava töötleja käsitamist e-õppe pakkuja või täienduskoolitusasutusena. Samuti ei vastuta Digiriigi Akadeemia õppekeskkond avaldatud e-õppe sisulise kvaliteedi, õigsuse ega valdkondlikest õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise eest. E-õppe pakkujaks loetakse asutust või juriidilist isikut, kes teeb e-õppe Digiriigi Akadeemia õppekeskkonnas kättesaadavaks. E-õppe pakkujana on sellel asutusel või juriidilisel isikul kaasvastutava töötleja roll (seotud eelnõuga loodava HaS § 36[9] lõikega 7). Kui õpet pakutakse Digiriigi Akadeemias e-koolitusena, peab e-õppe pakkuja tagama e-õppe vastavuse täiskasvanute koolituse seaduse nõuetele. Kui e-õppe pakkuja on õppevara tellinud väljast, tuleb hankes või lepingus selgelt määrata täienduskoolitusele kohalduvate nõuete täitmisega seotud vastutus ning vajadusel tagada, et hankepartner täidab e-õppena täienduskoolituse pakkumisega kaasnevad täiskasvanuhariduse seadusest tulenevad nõuded.

Digiriigi Akadeemia tegevusega seotud intellektuaalse omandi õiguste tekkimisele,

kuuluvusele ja kasutamisele kohaldatakse kehtivat õigust. Eriregulatsiooni ei ole vaja HaS-iga kehtestada, kuna Digiriigi Akadeemia õppematerjale võivad luua avalikud teenistujad, töötajad, koostööpartnerid või lepingu alusel kaasatud isikud ja õiguste kuuluvus sõltub teose loomise aluseks olevatest asjaoludest. Kehtiv õigus võimaldab arvestada iga teose loomise asjaolusid ning kokku leppida selle kasutamiseks vajalike õiguste ulatuse. Väljast tellitud või koostöös loodud õppematerjalide puhul tuleb määrata hankes ja lepingus kindlaks õiguste kuuluvus või antava litsentsi ulatus, sealhulgas materjali reprodutseerimise, üldsusele kättesaadavaks tegemise, muutmise, tõlkimise ja edasise kasutamise tingimused. Selline lahendus tagab Digiriigi Akadeemiale õppematerjalide eesmärgipäraseks kasutamiseks vajalikud õigused, sekkumata põhjendamatult autorite ja teiste õiguste omajate õigustesse.

Digiriigi Akadeemia suhtes ei looda eraldiseisvat järelevalvesüsteemi. Järelevalve toimub kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega ja pädevate asutuste tavapärase pädevuse alusel. Andmekogu pidamise üle tehakse järelevalvet avaliku teabe seaduses sätestatud korras, isikuandmete töötlemise üle andmekaitsealaste õigusaktide alusel. Seega näiteks infosüsteemide andmevahetuskihiga liitumise üle teostab järelevalvet Riigi Infosüsteemide Amet. Teabenõuete täitmise ja teave avalikustamise ja kaitse, ligipääsetavuse nõuete täitmise ja andmekaitse teemade puhul teeb järelevalvet Andmekaitse Inspektsioon. Teabevaldajate poolt Digiriigi Akadeemia veebilehe ja võimaliku mobiilirakenduse ligipääsetavuse nõuete täitmise üle teeb järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. E-koolituse kui täiskasvanud koolituse seaduses täienduskoolituse nõuete täitmise üle teostab järelevalvet Haridus- ja Teadusministeerium. Digiriigi Akadeemia kui tehnilise keskkonna olemasolu ei muuda praegust AvTSi kohast andmekogu järelevalvepädevuste jaotust ega tekita vajadust luua uusi järelevalveasutusi.

Lõike 1 punkti 2 kohaselt on Digiriigi Akadeemia eesmärk õppekeskkonnas kättesaadavaks tehtud e-õpet avalikult või piiratud isikuteringiga jagada. Sätte eesmärk on luua paindlik mehhanism e-õppe sihipäraseks levitamiseks. Mõni Digiriigi Akadeemia õppekeskkonnas pakutav e-õpe on mõeldud laiemale avalikkusele (nt digipädevuste või elanikkonnakaitse teemad), samas kui teised on mõeldud kitsamale sihtrühmale (nt konkreetse valitsemisala töötajad või asutuse sisekoolitus). Sellistel juhtudel pääsevad e-õppele ligi üksnes määratud sihtrühma kuuluvad isikud ning need ei ole kättesaadavad laiemale avalikkusele. Võimalus määrata sihtrühm aitab tagada, et e-õpet kasutatakse eesmärgipäraselt ja arvestatakse nii avaliku huvi kui ka asutusesiseste vajadustega.

Lõike 1 punkti 3 kohaselt on Digiriigi Akadeemia eesmärk pidada arvestust õppekeskkonna kasutajate ja nende õppetegevuse üle. Sätte eesmärk on tagada õppetegevuse läbipaistvus ja jälgitavus. Õppetegevuse arvestus võimaldab koguda teavet e-õppes osalemise, selle läbimise ja õppijate edenemise kohta. See on vajalik nii e-õppe korraldamiseks, õpitee jälgimiseks kui ka e-õppe tulemuslikkuse hindamiseks.

Lõike 1 punkti 4 kohaselt on Digiriigi Akadeemia eesmärk edastada andmekogu kasutamise andmeid järgnevatele isikutele:
1) e-õpet pakkuvale juriidilise isikule e-õppe läbiviimiseks;
2) õppija tööandjale kohustusliku või töösuhtest tuleneva e-õppe läbimise kontrollimiseks;
3) kontrolli teostavale asutusele või muule pädevale isikule seadusest tuleneva ülesande täitmiseks e-õppe läbimise kontrollimiseks.

E-õppe pakkujale võib andmeid edastada ulatuses, mis on vajalik õppe korraldamiseks, õppijate haldamiseks ja õppe läbimise üle arvestuse pidamiseks. E-õppe pakkujale väljastatakse üksnes

tema pakutava e-õppega seotud andmeid, sealhulgas andmeid õppes osalenud isikute ja õppetegevuse kohta. E-õppe pakkujal puudub juurdepääs andmetele, mis ei ole seotud tema pakutava e-õppega, sealhulgas õppekeskkonna üldise kasutamise andmetele.

Tööandjale võib andmeid edastada tema töötajate kohustuslike e-õppe läbimise kontrollimiseks juhul, kui e-õppe läbimise kohustus tuleneb õigusaktist või on tööandja kehtestanud selle töösuhte täitmiseks vajaliku nõudena. Tööandja võib töötaja isikuandmeid töödelda töösuhte kontekstis (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt b). Seega võib tööandja näiteks kontrollida töötaja tuleohutuse alase e-õppe või korruptsioonivastase e-õppe läbimise andmeid, kuna nende koolituste pakkumise kohustus tuleneb seadusest. Kui tööandja on näiteks kehtestanud organisatsioonisiseselt nõude läbida korruptsiooni ennetamise teemaline e-õpe Digiriigi Akadeemias, peab ta saama selle nõude täitmist kontrollida. Tööandjale ei võimaldata juurdepääsu andmetele selle e-õppe kohta, mille pakkumine tööandjale või mille läbimine või omandamine ei ole töötajale kohustuslik. Näiteks võib töötaja oma huvist või tööalase pädevuse arendamise vajadusest lähtudes läbida ka muu Digiriigi Akadeemias pakutava e-õppe, kuid tööandjal puudub juurdepääs selle läbimist puudutavatele andmetele.

Samuti võib andmeid edastada seaduse alusel järelevalvet või muud kontrolli tegevale asutusele, kui see on vajalik kohustusliku e-koolituse läbimise või e-õppevara omandamise kontrollimiseks või seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Näiteks korraldab Päästeamet kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse[11]e-õppe pakkuja ega e-õppe läbiva isiku tööandja. Sellisel juhul peab Päästeametil olema oma seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks võimalik kontrollida kohustusliku elanikkonnakaitsealase e-õppe läbimist. Samuti peab näiteks Integratsiooni Sihtasutusel olema ligipääs Digiriigi Akadeemias läbitud kohanemisprogrammi e-õppe läbimise andmetele, et täita välismaalaste seaduses kohanemisprogrammi korraldamisega seonduvaid ülesandeid. Seejuures on vajalik, et Integratsiooni Sihtasutusel oleks ligipääs ka nende uussisserändajate e-õppe läbimise andmetele, kes kohanemisprogrammi vabatahtlikus korras läbivad.

Digiriigi Akadeemia andmeid edastatakse avaliku teenistuse seaduse alusel ka Rahandusministeeriumile avaliku teenistuse arendamiseks ning Riigikogule ülevaate koostamiseks. Rahandusministeerium töötleb selliseid andmeid avaliku teenistuse seaduse alusel, mitte Digiriigi Akadeemia regulatsiooni alusel.

Lõikega 2 sätestatakse Digiriigi Akadeemias töödeldavate isikuandmete kategooriad tähtsuse järjekorras. Kuna isikuandmete töötlemine on oluline, siis seadusereservatsiooni põhimõtte (PS § 3 lg 1) kohaselt tuleb selline isikuandmete töötlus sätestada seaduse tasandil. Sätte eesmärk on luua selge õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks Digiriigi Akadeemias, tagades andmete töötlemise õiguspärasuse, läbipaistvuse ja vastavuse andmekaitse põhimõtetele. Digiriigi Akadeemia toimimine eeldab õppijate ja õppetegevusega seotud andmete töötlemist, kuna õppekeskkonna kaudu korraldatakse õppetegevust, peetakse arvestust e-õppe läbimise kohta ning vajaduse korral ka kontrollitakse kohustusliku e-õppe läbimist. Seetõttu on vaja seaduse tasandil määrata, milliseid isikandmete kategooriaid võib Digiriigi Akadeemias töödelda. Täpne isikuandmete nimekiri esitatakse määruses, milleks on ette nähtud lõikes 9 volitusnorm.

Eelnõuga HaS-is sätestatavad andmekategooriad on piiratud eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõttest lähtudes ning hõlmavad ainult selliseid andmeid, mis on vajalikud Digiriigi Akadeemia toimimiseks, õppetegevuse korraldamiseks, koolituste läbimise tõendamiseks ja

[11] Kriisiolukorra ja riigikaitse seadus, RT I, 30.06.2026, 1. Vastu võetud 02.06.2026. Kriisiolukorra ja riigikaitse seadus-Riigi Teataja.

õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks. Digiriigi Akadeemias ei töödelda nimetatud andmeid selleks, et hinnata õppija töösooritust, sobivust, usaldusväärsust või muid isiklikke omadusi või teha tema suhtes automatiseeritud otsuseid, millel oleksid õiguslikud või samaväärselt olulised tagajärjed.

Lõike 2 punkti 1 kohaselt töödeldakse andmekogus õppetegevuses osaleva füüsilise isiku üldandmeid ja elukohariiki.

Üldandmed hõlmavad isiku tuvastamiseks vajalikke andmeid (nimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg, sugu) ja kontaktandmeid. Neid andmeid on vaja õppekeskkonna kasutaja üheseks identifitseerimiseks ning õppes osalemise ja õpitulemuste üle arvestuse pidamiseks. Kontaktandmetena töödeldakse isiku e-posti aadressi. Kontaktandmeid kasutatakse õppijaga suhtlemiseks, kasutajakonto loomise ja autentimisega seotud teadete edastamiseks, õppetegevust puudutava teabe saatmiseks ning õppijale tema õppetegevuse, õpitulemuste või kohustuslike koolituste läbimisega seotud teadete edastamiseks.

Elukohariigi andmeid töödeldakse õppijate sihtrühmade määramiseks, õppe ja õppevara arendamiseks ning Digiriigi Akadeemia kasutuse analüüsimiseks. Samuti kasutatakse neid andmeid kasutusstatistika koostamiseks ja koondaruannete esitamiseks rahastajatele või õppetegevuse korraldajatele. Elukohariigi andmed võimaldavad hinnata Digiriigi Akadeemia kasutajaskonna geograafilist jaotust ning arendada õppevara ja selle kättesaadavust kasutajate vajaduste põhjal. Seejuures töödeldakse üksnes selliseid andmeid, mis on vajalikud Digiriigi Akadeemia eesmärkide saavutamiseks.

Lõike 2 punkti 2 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemias andmeid õppija kvalifikatsiooni, pädevuse ja oskuste kohta. Nimetatud andmeid kasutatakse õppijate õpivajaduste analüüsimiseks, õppevara arendamiseks ning e-õppe sihtrühmade määramiseks.

Digiriigi Akadeemia eesmärk ei ole luua kvalifikatsiooni, pädevuse ega oskuste andmete üldregistrit ega dubleerida teiste andmekogude, sealhulgas Eesti Hariduse Infosüsteemi, kutseregistri või tulevikus loodava oskuste registri ülesandeid. Digiriigi Akadeemias töödeldakse kõnealuseid andmeid eelkõige ulatuses, milles need on seotud Digiriigi Akadeemia kaudu omandatud või arendatud teadmiste, oskuste ja pädevustega ning vajalikud õppijale asjakohase õppesisu pakkumiseks, õpiteekondade kujundamiseks, õpivajaduste analüüsimiseks ja õppe arendamiseks. Samas ei välistata võimalust vahetada neid andmeid teiste andmekogude ja infosüsteemidega, kui selline andmetöötlus tuleneb seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktist. Sellisel juhul kasutatakse või vahetatakse andmeid üksnes õigusliku aluse olemasolul ning kooskõlas asjaomase andmekogu eesmärkide ja andmekaitsenõuetega.

Lõike 2 punkti 3 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemias õppija töökoha ja tööhõive andmeid, sealhulgas andmeid isiku tööhõive staatuse kohta (nt töötaja, pensionär, õpilane, töötu, muu). Töötava isiku puhul töödeldakse lisaks andmeid tema tegevusvaldkonna, tööandja ja ametikoha kohta. Need andmed on vajalikud õppijate sihtrühmade määramiseks ning koolituste sihipäraseks pakkumiseks ja õpiandmete analüüsiks.

Ametikoha ja tegevusvaldkonna andmed võimaldavad pakkuda õppijale tema tööülesannetest ja tööalasest arenguvajadusest lähtuvat õppevara ning kavandada uusi koolitusi eri sihtrühmade vajadusi arvestades.

Tööandja nime ja registrikoodi töödeldakse eelkõige selleks, et siduda õppija konkreetse

organisatsiooniga ning võimaldada tööandjal täita seadusest või töösuhtest tulenevaid kohustusi. Nende andmete alusel on võimalik väljastada tööandjale teavet tema töötajate kohustusliku e-õppe või töösuhtest tuleneva e-õppeva läbimise kohta ulatuses, milles tööandjal on selleks õiguslik alus. Samuti võimaldavad tööandja andmed koostada organisatsiooni-, valdkonna- ja riigitasandi ülevaateid e-õppes osalemise kohta ning täita avaliku teenistuse ja personaliarvestusega seotud õigusaktidest tulenevaid ülesandeid. Näiteks võib andmete töötlemine olla vajalik avaliku teenistuse arendamiseks, personali koolitusvajaduste analüüsimiseks ning riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogus peetava koolitusarvestuse või sellega seotud aruandluse eesmärgil.

Lõike 2 punkti 4 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemias õppijale kindlas valdkonnas omistatud koodi, numbrit või muud eristavat tunnust.

Digiriigi Akadeemias on võimalik lisada õppija profiilile valdkondlik identifikaator, mille abil isikut vastavas valdkonnas tuvastatakse. Tegemist on valdkonnapõhise tunnusega, mis ei asenda isiku üldist identifitseerimist nime ja isikukoodi alusel, vaid võimaldab seostada isiku konkreetse rolli, staatuse, kutse või registriga. Sellised andmed hõlmavad valdkondlikke tunnuseid, mille abil saab isikut siduda konkreetse valdkonna infosüsteemide, registrite või menetlustega. Nendeks võivad olla näiteks väliste infosüsteemide identifikaatorid, ametniku teenistusnumber, kutse- või registrikood või muu valdkondliku korralduse alusel omistatud tunnus. Valdkondlike tunnuste kasutamine võimaldab seostada sama isikut eri valdkondade infosüsteemidega, vältida andmete dubleerimist ja ekslikku seostamist ning tagada, et õppetegevuse ja koolituste läbimise andmed seotakse õigesse valdkondlikku konteksti.

Valdkondlik identifikaator ei pea olema kantud riiklikku registrisse ega moodusta iseseisvat üldist identifitseerimistunnust. Tunnuse omistab üldjuhul asjaomase valdkonna eest vastutav asutus või muu pädev organisatsioon vastavalt oma valdkondlikule korraldusele. Näiteks võib selleks olla tervishoiutöötaja registrikood, päästevaldkonnas kasutatav teenistuslik identifikaator, personalinumber või muu valdkondlik tunnus. Digiriigi Akadeemias kasutatakse selliseid tunnuseid eelkõige õppijate seostamiseks valdkondlike infosüsteemide, koolituste ja pädevusnõuetega.

Lõike 2 punkti 5 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemias õppetegevuse, osalemise, edenemise ja õpitulemuste andmeid. Need andmed hõlmavad teavet õppija e-õppes registreerimise, õppetegevuses osalemise, õppesisu läbimise, õppetegevuse edenemise, teadmiste ja oskuste hindamise, õpitulemuste ning väljastatud tunnistuste ja tõendite kohta. Kõnealuseid andmeid on vaja töödelda õppetegevuse korraldamiseks, õppijate õpiteekonna üle arvestuse pidamiseks, õpitulemuste hindamiseks ning e-õppe läbimise tõendamiseks. Samuti võimaldavad need andmed kontrollida kohustuslike koolituste läbimist, väljastada õppijatele läbimist tõendavaid dokumente ning koostada õppekorralduseks vajalikke ülevaateid ja statistikat. Õppetegevuse, osalemise, edenemise ja õpitulemuste andmeid kasutatakse ka õppetegevuse tulemuslikkuse hindamiseks ning õppesisu edasiarendamiseks. Koondandmete põhjal on võimalik analüüsida, millistes valdkondades on vaja luua täiendavat õppesisu või olemasolevaid koolitusi ajakohastada.

Lõike 2 punkti 6 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemia õppetegevusega seotud suhtluse, tagasiside ja kasutajaeelistustega seotud andmeid. Nende andmete hulka kuuluvad Digiriigi Akadeemias esitatud tagasiside e-õppele, õppesisu hinnangud, õppesisu kasutamisega seotud eelistused, sealhulgas huvipakkuvad õppeteemad, ning õppetegevuse korraldamiseks vajalik suhtlus õppija ja Digiriigi Akadeemia või e-õppe pakkuja vahel. Õppijatel on võimalik Digiriigi

Akadeemias olevates foorumites vahetada teavet õppetegevuse kohta, samuti on koolituse läbiviijal võimalik edastada olulist teavet.

Huvide ja kasutajaeelistuste esitamine on vabatahtlik. Kasutajal on võimalik eelistusi muuta ja kustutada. Eelistuste ja huvipakkuvate õppeteemade andmete kogumine ja töötlemine võimaldab pakkuda õppijale tema vajadustele ja huvidele paremini vastavat õppesisu. Neid andmeid kasutatakse muu hulgas selleks, et teavitada õppijat tema huvivaldkonnaga seotud uuest e-õppest ning kuvada Digiriigi Akadeemias kasutaja huvidele vastavaid õppesisu soovitusi. Selline õppekeskkonna funktsionaalsus parandab õppesisu leitavust, toetab teadmiste ja oskuste järjepidevat arendamist ning võimaldab kasutajal kiiremini leida talle asjakohast õppesisu. Huvide ja eelistustega seotud andmeid ei kasutata õppija suhtes õiguslikke tagajärgi kaasa toovate või muul viisil olulist mõju avaldavate otsuste tegemiseks.

Lõike 2 punkti 7 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemias andmeid õppekeskkonna kasutamise ja selles tehtud toimingute kohta. Sellised on näiteks andmed õppekeskkonnas navigeerimise, kasutuse katkestamise ja kasutusmustrite kohta. Nende andmete töötlemise eesmärk on tagada Digiriigi Akadeemia toimimine, kasutatavuse analüüs ja arendamine ning õppetegevuse korraldamine.

Kasutus- ja tegevusandmed võimaldavad hinnata, kuidas õppijad või e-õppe pakkujad õppekeskkonda kasutavad, milliseid funktsioone kasutatakse enim, millistes õppeprotsessi etappides esineb takistusi ning kuidas parandada kasutajakogemust ja õppekeskkonna tehnilisi lahendusi. Samuti võimaldavad need tuvastada tehnilisi tõrkeid, analüüsida süsteemi töökindlust ning tagada teenuse kvaliteeti. Lisaks võimaldavad õppimise kiiruse, katkestamiste ja korduste andmed hinnata õppesisu arusaadavust, kasutatavust ja sobivust sihtrühmale. Näiteks võib e-õppe ebatavaliselt suur katkestamiste arv viidata sellele, et konkreetne õppesisu on liiga mahukas, keeruliselt üles ehitatud või ei vasta õppijate ootustele. Korduste ja õppimise tempo analüüs aitab tuvastada õppesisu osi, mille omandamine valmistab õppijatele raskusi või vajab veel selgitamist.

Lõike 2 punkti 8 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemia andmekogus kohustusliku või töösuhtest tuleneva e-õppe läbimist kontrolliva asutuse või juriidilise isiku seadusliku või volitatud esindaja ees- ja perekonnanime ning isikukoodi.

Neid andmeid on vaja töödelda, et hallata andmekogus korrektselt juurdepääsuõigusi ja tuvastada isikud, kellel on õigus kontrollida, kas õppija on kohustusliku või töösuhtest tuleneva e-õppe läbinud. Töödeldakse üksnes nende isikute andmeid, kes tegutsevad asutuse või juriidilise isiku nimel ja kellele on antud õigus saada teavet e-õppe läbimise kohta. Seadusliku esindaja andmed võimaldavad tuvastada isiku, kellel on seadusest tulenev õigus juriidilist isikut esindada. Volitatud esindaja andmed võimaldavad kontrollida, et juurdepääs õppijate andmetele on antud üksnes selleks õigustatud isikutele. Isikukoodi töötlemine on vajalik isiku üheseks tuvastamiseks ning välistamaks olukordi, kus samanimeliste isikute tõttu antakse juurdepääs andmetele ekslikult.

Lõike 2 punktiga 9 sätestatakse, et Digiriigi Akadeemia andmekogus töödeldakse e-õppe pakkuja esindaja ees- ja perekonnanime ning isikukoodi. Töödeldakse nende füüsiliste isikute andmeid, kes esindavad e-õppe pakkujat Digiriigi Akadeemias. Eelnõu kohaselt võivad Digiriigi Akadeemias e-õppe kättesaadavaks teha nii riigi ja kohaliku omavalitsuse asutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikuid kui ka seaduses sätestatud tingimustel eraõiguslikud juriidilised isikud. Digiriigi Akadeemia eesmärk on muu hulgas pakkuda, hallata ja

ajakohastada e-õpet ning teha need õppijatele kättesaadavaks, mistõttu tuleb võimaldada ka koolituste ja õppesisu pakkujatele juurdepääs nende hallatava õppesisuga seotud funktsioonidele. Esindaja andmed võimaldavad tuvastada isikud, kellel on õigus koolituse või õppesisu pakkuja nimel tegutseda, hallata kasutajaõigusi ning tagada suhtlus e-õppe pakkujaga õppesisu avaldamise, muutmise, ajakohastamise ja vajaduse korral eemaldamise küsimustes. Isikukoodi on vaja töödelda esindaja üheseks tuvastamiseks ning selleks, et vältida eksimusi kasutajaõiguste andmisel või teostamisel.

Lõike 2 punkti 10 kohaselt töödeldakse Digiriigi Akadeemia õppekeskkonnas logiandmeid. Logiandmed hõlmavad eelkõige autentimise, kasutaja ja süsteemi tehtud toimingute, andmete vaatamise, lisamise, muutmise, kustutamise ja väljastamise, juurdepääsukatsete, süsteemisündmuste ning tehniliste tõrgete kohta automaatselt salvestatavaid andmeid. Nende andmete töötlemise eesmärk on tagada Digiriigi Akadeemia toimimine, turvalisus ja töökindlus.

Andmekogus töödeldavad andmed on jagatud kategooriatesse. Seaduses nimetatakse kõikide andmete kategooriad, mitte ainult isikuandmete omad, sest Digiriigi Akadeemia andmed tekivad valdavalt kasutaja autenditud õppekeskkonnas. Seetõttu võivad ka andmed, mis eraldiseisvalt ei võimalda isikut identifitseerida, koos teiste andmetega kogumis olla konkreetse isikuga seostatavad. Andmekategooriad on määratud teatava üldistuse astmega. Näiteks hõlmavad õppetegevuse, osalemise, edenemise ja õpitulemuste andmed teavet õppija registreerumise, õppetegevuses osalemise, õppesisu läbimise, õppe edenemise, hindamiste ning õpitulemuste kohta. Õppekeskkonna kasutamise ja selles tehtud toimingute andmed hõlmavad kasutusandmeid, mis tekivad õppekeskkonna kasutamisel ning on vajalikud õppetegevuse korraldamiseks, kasutajakogemuse parandamiseks ja õppekeskkonna arendamiseks. Logiandmed on vajalikud infosüsteemi toimimise, turvalisuse ja töökindluse tagamiseks. Suhtluse, tagasiside ja kasutajaeelistuste andmed võimaldavad kasutajaga suhelda, koguda tagasisidet ning pakkuda kasutaja vajadustele vastavat õppesisu ja kasutuskogemust. Ülevaade Digiriigi Akadeemias töödeldavate andmekategooriate ja nende koosseisu kuuluvate andmete kohta on esitatud tabelis 3. Andmete täpne koosseis määratakse Digiriigi Akadeemia põhimääruses.

Tabel 3. Digiriigi Akadeemias töödeldavad andmekategooriad koos täpsete andmetega

Kategooria	Detailsemad andmed
Füüsilise isiku üldandmed ja elukohariik	Ees- ja perekonnanimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg, sugu, kontaktandmed (e-posti aadress) ning elukohariik
Füüsilise isiku kvalifikatsiooni, pädevuse, oskuste ja teadmistega seotud andmed	Tunnistused, tõendid ja nende metaandmed, väljastamise aeg, omandatud pädevuse ja oskustega seotud andmed, Digiriigi Akadeemias läbitud e-õppe ajalugu
Füüsilise isiku töökoha ja -hõive andmed, sealhulgas tööandja ja ametikoht	Tööhõive andmed (nt töötaja, õppija, töötu, pensionär või muu staatus), tööandja andmed (asutuse nimi ja registrikood) ning töökoha andmed (ametikoht, tegevusala ja sektor
Valdkondlik kood	Isikule omistatud valdkondlik kood, number või muu eristav tunnus, mille abil on võimalik isikut selles valdkonnas üheselt tuvastada (nt töötaja identifikaator, ametniku ID, kutse- või

	registrikood)
Kohustusliku e-õppe pakkuja ja kontrollija andmed	Juriidilise isiku nimi, registrikood ja kontaktandmed ning seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi ning isikukood
Suhtluse, tagasiside ja kasutajaeelistuste andmed	Huvialad, valitud teemad, keele-eelistused, teavituste eelistused, saadetud teavitused ning nende kättetoimetamise ja avamise aeg, foorumipostitused, kommentaarid, hinnangud, grupitöö panused, sõnumid, e-õppe tagasiside, küsitluste vastused, rahulolu e-õppega
Õppekeskkonna kasutamise ja seal tehtud toimingute andmed	Autentimisviis ja -andmed, autentimise aeg, õppekeskkonna kasutamisega seotud tegevused, küpsistega seotud tehnilised andmed, sessioonide kestus, klikid süsteemis, kasutusmustrid, õppimiskiirus, õppe katkestamised, õppe kordused
Logiandmed	Andmete vaatamise, lisamise, muutmise ja kustutamise andmed, andmete eksportimise andmed, kasutaja tegevuslogid ning infosüsteemi toimimise tagamiseks vajalikud tehnilised logid
Õppetegevuse, õppesisu, õppes osalemise, edenemise ja hindamise andmed	E-õppele registreerumine, osalemine, edenemine, läbitud õppetegevused, testitulemused ja hindepunktid, õppe lõpetamise staatus, õppetegevuste koondstatistika
Õppesoovitused (personaalse õpiraja andmed)	Läbitud õppetegevuse, kasutaja vabatahtlikult märgitud huvivaldkondade ning õppesisu teemade alusel koostatud soovitused.

Digiriigi Akadeemia andmekogus töödeldakse andmeid õppetegevuse, kasutajahaldamise, andmevahetuse ja infosüsteemi toimimisega seotud sündmuste ja teenuste käigus. Tabelis 4 on esitatud ülevaade peamistest andmetöötlustoimingutest, nende raames kasutatavatest andmetest ning andmete töötlemise õiguslikust alusest. Tegemist on ülevaatega olulisematest teenustest ja protsessidest, mille käigus Digiriigi Akadeemia andmeid töötleb. Andmeid töödeldakse üksnes ulatuses, mis on vajalik Digiriigi Akadeemia seaduses sätestatud eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas õppetegevuse korraldamiseks, õpitulemuste arvestamiseks, koolituste läbimise tõendamiseks ning õppekeskkonna toimimise tagamiseks.

Tabel 4. Digiriigi Akadeemia andmevahetus ja sündmuspõhised andmed

Sündmus/teenus	Osateenus	Andmekoosseis	Õiguslik alus
Kasutaja registreerimine	Kasutajakonto loomine	Ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünniaeg, sugu, elukohariik, kontaktandmed, autentimisandmed	Avaliku ülesande täitmine
Autentimine	Sisselogimine	Isikukood, nimi, autentimisviis, autentimise aeg, IP-aadress	Avalik ülesanne
Kasutajaprofiili haldus	Profiiliandmete muutmine	Kontaktandmed, kasutajaeelistused, töökoha ja -hõive	Avalik ülesanne

		andmed	
Õppetegevuses osalemine	E-õppe läbimine	Registreerumine, osalemise andmed, edenemine, õppetegevuse läbimine, tegevuslogid, ajakulu ja tulemused	Avalik ülesanne
Testide ja hindamise läbimine	Testide, ülesannete ja hindamiste läbimine	Testi vastused, hindamistulemus ja läbimise staatus	Avalik ülesanne
Tõendi või tunnistuse väljastamine	Õppetegevuse lõpetamine	Õppija andmed, e-õppe nimetus, õpitulemus, kuupäev	Avalik ülesanne / juriidiline kohustus
Tagasiside kogumine	Küsitlused	Tagasiside tekst, hinnangud, küsitluste vastused, anonüümne ID	Avalik ülesanne
Teavituste saatmine	Süsteemi- ja õppetegevuse teavitused	E-posti aadress, teavituse sisu, saatmise ja kättetoimetamise andmed	Avalik ülesanne
Tööandjale või kontrollivale asutusele andmete väljastamine	Õppetegevuse läbimise kontroll	Õppija üheseks seostamiseks vajalik tunnus, e-õppe nimetus, läbimise staatus ja läbimise kuupäev; muud andmed üksnes juhul, kui nende väljastamiseks on konkreetne seaduslik alus.	Avalik ülesanne
Statistika ja aruandlus	Analüütika	Agregeeritud või pseudonüümsed andmed	Avalik ülesanne
Andmevahetus teiste riiklike registritega	Andmevahetus	Isikut tuvastavad andmed, tööandja andmed, andmevahetuseks vajalikud õppetegevuse andmed	Seadusest tulenev kohustus / avalik ülesanne
Logimine ja auditeerimine	Turvalisus	Tegevuslogid, süsteemisündmused	Õiguslik kohustus
Varundamine ja taastamine	Andmekaitse	Kõik süsteemis olevad andmed (sh isikuandmed)	Õiguslik kohustus
Õppesisu tarbimine	SCORM/xAPI/CMI5	Sisu kasutamise, läbimise ja edenemise andmed	Avalik ülesanne
Personaliseeritud õppesoovitused	Soovitused	Õppija huvid, eelistused, pädevused ja	Avalik ülesanne

(2028)		oskused, õppetegevuse andmed, õpikäitumine	

Lõikega 3 sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutuse kohustus teha Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks avalikule teenistusele mõeldud keskne e-õpe.

Sätte eesmärk on tagada, et avaliku teenistuse jaoks vajalik e-õpe oleks Digiriigi Akadeemia kaudu kättesaadav kogu avalikule teenistusele. Kui täidesaatva riigivõimu asutus on loonud avalikule teenistusele mõeldud e-õppe, mis vastab keskse e-õppe tunnustele, tuleb see teha Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks. Tegemist ei ole kohustusega töötada välja uut e-õpet, vaid kohustusega võimaldada juba loodud õppesisu laiemat kasutamist. Digiriigi Akadeemia loob selleks ühtse õppekeskkonna, kus õppesisu on leitav, hallatav ja kasutatav eri asutuste jaoks.

Kohustus on seatud üksnes täidesaatva riigivõimu asutustele. Avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele, eraõiguslikule juriidilistele isikutele ega kohaliku omavalitsuse asutustele sellist kohustust ei kehtestata. See ei välista siiski võimalust teha nende loodud e-õpet Digiriigi Akadeemias vabatahtlikult kättesaadavaks, kui see vastab Digiriigi Akadeemia e-õppele kehtestatud nõuetele.

Samuti ei laiene kohustus kogu täidesaatva riigivõimu asutuste loodud õppesisule, vaid üksnes sellisele e-õppele, mis on mõeldud avalikule teenistusele ning vastab keskse e-õppe tunnustele. Selline piiritlemine on vajalik, et vältida ebaproportsionaalset halduskoormust ning keskendada ressursid õppesisule, millel on kogu avalikus teenistuses suurim kasutusvajadus ja mõju.

Oluline on, et Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks tehtav e-õpe vastaks Digiriigi Akadeemia e-õppele kehtestatud nõuetele, mis sätestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega. Nõuded puudutavad muu hulgas õppesisu vormi, kvaliteeti, kasutatavust, ligipääsetavust ja tehnilist ühilduvust. Kui õppesisu vastab küll keskse e-koolituse või e-õppevara tunnustele, kuid ei vasta Digiriigi Akadeemias avaldamiseks kehtestatud nõuetele, tuleb see enne õppekeskkonnas avaldamist viia nõuetega kooskõlla. See aitab tagada Digiriigi Akadeemias avaldatava õppesisu ühtlase kvaliteedi, kasutatavuse ja usaldusväärsuse.

Eelnõus ei sätestata keskse e-õppe Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks tegemiseks eraldi tähtaega. Enne seaduse jõustumist loodud ja keskse e-õppe tunnustele vastava õppesisu Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks tegemine eeldab asutustelt mõistlikku aega olemasoleva õppesisu kaardistamiseks, selle vastavuse hindamiseks ning avaldamise õiguslike ja tehniliste eelduste kontrollimiseks, sealhulgas autoriõiguste, juurdepääsupiirangute, andmekaitsenõuete, ligipääsetavuse ja tehnilise ühilduvuse vaatest. Vajaduse korral tuleb e-õpe enne avaldamist ajakohastada või viia kooskõlla Digiriigi Akadeemia e-õppe nõuetega. Kohustus tuleb täita põhjendamatu viivituseta, arvestades õppesisu mahtu, kohandamisvajadust ning asutuse tehnilist ja organisatsioonilist valmisolekut.

Kohustus ei laiene e-õppele, mis sisaldab julgeolekuülesandeid või riigi sõjalise kaitse ülesandeid täitvate asutuste loodud piiratud juurdepääsuga materjale. Erandi eesmärk on kaitsta julgeoleku- ja riigi sõjalise kaitsega seonduvat piiratud juurdepääsuga teavet ning vältida olukorda, kus selline teave koondatakse laiemale kasutajaskonnale mõeldud õppekeskkonda. Erand on seotud ka õppesisuga, mitte konkreetse asutuse e-õppega tervikuna. Näiteks võib julgeolekuülesandeid või riigi sõjalise kaitse ülesandeid täitev asutus luua avalikule teenistusele mõeldud üldise iseloomuga e-õppe avalike teenuste, andmekaitse või muu laiemalt avalikus

sektoris kasutatava pädevuse arendamiseks. Kui selline õppesisu ei sisalda piiratud juurdepääsuga teavet, on selle Digiriigi Akadeemias avaldamine ja teiste avaliku sektori asutustele kättesaadavaks tegemine põhjendatud.

Eelnõu ei loo ühelegi asutusele kohustust töötada välja konkreetset e-õpet, vaid jagada juba olemasolevat e-õpet, mille järgi on ühine vajadus. Samuti ei tulene sellist kohustust avaliku sektori ühiste prioriteetsete koolitusvajaduste nimekirjast. Regulatsiooni eesmärk on luua raamistik ühiste koolitusvajaduste koordineerimiseks ning olemasoleva õppesisu laiemaks kasutamiseks.

Lõikega 4 sätestatakse tingimused, mille alusel võib eraõiguslik juriidiline isik teha oma e-õppe kättesaadavaks Digiriigi Akadeemias.

Digiriigi Akadeemia on eelkõige mõeldud avalikule sektorile, sealhulgas avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele, et avaliku huvi eesmärgil loodud e-õppe saaks koondada ning kättesaadavaks teha ühtses riiklikus digitaalses õppekeskkonnas. Regulatsioon lähtub eeldusest, et avaliku sektori asutuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute tegevus on olemuslikult seotud avaliku huvi teenimise ja avalike ülesannete täitmisega. Samas on praktikas tavapärane, et avaliku sektori asutused kasutavad e-õppe väljatöötamisel ja läbiviimisel eraõiguslikke koostööpartnereid, kes loovad asutuse tellimusel e-õpet ning viivad õppetegevust läbi. Lisaks täidavad mõned eraõiguslikud juriidilised isikud seadusest või halduslepingust tulenevaid avalikke ülesandeid. Samuti võib eraõiguslikul juriidilisel isikul olla avaliku huvi seisukohast oluline pädevus, teadmine või õppesisu, mis e-õppe kaudu toetab avaliku sektori töötajate või laiema elanikkonna teadmiste ja oskuste arendamist. Seetõttu on põhjendatud võimaldada ka eraõiguslikel juriidilistel isikutel teha oma õppesisu Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks.

Samal ajal on vaja tagada, et Digiriigi Akadeemia säilitab oma olemuse avaliku huvi eesmärke teeniva riikliku õppekeskkonnana ega kujune üldiseks eraõigusliku e-õppe avaldamise keskkonnaks. Selleks sätestatakse eelnõuga eraõiguslikule juriidilisele isikule oma e-õppe kättesaadavaks tegemiseks Digiriigi Akadeemias lisatingimused.

Esiteks peab õppesisu olema Digiriigi Akadeemia kaudu õppijale **tasuta kättesaadav**. Seda, kas nimetatud nõue on täidetud, hinnatakse iga Digiriigi Akadeemias avaldatava e-õppe puhul eraldi. Välistatud ei ole olukord, kus e-õpe on osa laiemast koolitusprogrammist, mille muud tegevused, sealhulgas kontaktõpe, praktika, eksam või hindamine, toimuvad väljaspool Digiriigi Akadeemiat ning võivad olla tasulised. Digiriigi Akadeemias avaldatud õppesisu peab siiski olema õppijale tasuta kasutatav. Kuigi eelnõukohase seadusega ei sätestata avaliku sektori asutustele ja avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele eraldi kohustust teha Digiriigi Akadeemias avaldatav õppesisu tasuta kättesaadavaks, tuleneb see avaliku teenuse osutamise üldisest põhimõttest. Avalikke teenuseid osutatakse üldjuhul tasuta, välja arvatud juhul, kui tasu võtmise alus on seaduses sõnaselgelt ette nähtud, näiteks riigilõivu või muu seaduses sätestatud tasuna. Eelnõukohane seadus ega rakendusakt ei näe ette tasu võtmise õigust Digiriigi Akadeemia kasutamise või selle kaudu pakutava õppesisu tarbimise eest. Seetõttu lähtub regulatsioon põhimõttest, et Digiriigi Akadeemias õppijatele kättesaadavaks tehtud e-õpe on õppijale tasuta kasutatavad. Eraõiguslike juriidiliste isikute puhul on tasuta kättesaadavuse nõue siiski sõnaselgelt sätestatud, et välistada olukord, kus riiklikku õppekeskkonda kasutatakse ärilisel eesmärgil või tasuliste koolitusteenuste turundamiseks.

Teiseks sätestatakse eelnõuga, et **e-õpe peab olema kooskõlastatud asjaomase õppesisu valdkonna eest vastutava ministeeriumiga.** Selle nõude eesmärk on tagada, et Digiriigi

Akadeemias avaldatav õppesisu on kooskõlas riigi valdkondlike eesmärkide, poliitika ja õigusraamistikuga ning sisaldab ajakohast ja usaldusväärset teavet. Samuti võimaldab kooskõlastamine hinnata, kas õppesisu vastab Digiriigi Akadeemia eesmärkidele ning kas eraõiguslik juriidiline isik vastab kõnealuses lõikes sätestatud sisulistele eeldustele. Vajaduse korral saab valdkonna eest vastutav ministeerium hinnata ka õppesisu seotust muude õppetegevuste, teenuste või koolitusprogrammidega, sealhulgas seda, kas Digiriigi Akadeemias tasuta kättesaadav e-õpe on osa laiemast programmist, mille muud osad on tasulised. Selline regulatsioon aitab vältida eksitava, aegunud või üksnes kitsaid erahuve teeniva õppesisu avaldamist riiklikus õppekeskkonnas. Kui e-õpe puudutab mitme ministeeriumi pädevusvaldkonda, annab kooskõlastuse üldjuhul õppesisu peamise eesmärgi ja sisulise raskuskeskme eest vastutav ministeerium. Vajaduse korral kaasatakse kooskõlastamisse ka teised asjaomased ministeeriumid.

Lõike 4 punktidega 1–3 sätestatakse täiendavad sisulised eeldused, mis peavad olema täidetud lisaks õppesisu tasuta kättesaadavuse ja õppesisu valdkonna eest vastutava ministeeriumi kooskõlastuse nõudele, et eraõiguslik juriidiline isik saaks Digiriigi Akadeemias oma e-õpe kättesaadavaks teha. Nende sisuliste eelduste eesmärk on tagada, et Digiriigi Akadeemias avaldatav eraõiguslike juriidiliste isikute õppesisu on seotud avaliku huvi, avalike ülesannete või avaliku sektori koolitusvajadustega. Kui e-õpe nendele eeldustele ei vasta, ei võimaldada eraõiguslikul juriidilisel isikul teha seda e-õpet Digiriigi Akadeemia kaudu kättesaadavaks.

Lõike 4 punkti 1 kohaselt võib eraõiguslik juriidiline isik teha oma e-õppe Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks juhul, kui need on mõeldud laiemale elanikkonnale ja teenivad avalikku huvi. See kriteerium aitab tagada, et õppekeskkonda jõuab vaid selline e-õpe mis on kasulik laiemale elanikkonnale ning toetab ühiskonna toimimise seisukohalt oluliste teadmiste ja oskuste levikut. Avaliku huvi all peetakse silmas tegevust või eesmärki, mille kasu ulatub üksikisiku või kitsalt määratletud huvirühma huvidest kaugemale ning aitab kaasa ühiskonna heaolule, turvalisusele või toimimisele. Sellised koolitused võivad olla näiteks digipädevusi, küberturvalisust, andmekaitset, kriisivalmidust, meediapädevust, võrdset kohtlemist, avalike e-teenuste kasutamist, riigiga suhtlemist, tarbijateadlikkust, keskkonnateadlikkust, vaimse tervise edendamist, rahatarkust või muid ühiskonna toimimiseks olulisi teadmisi ja oskusi käsitlev e-õpe.

Lõike 4 punkti 2 kohaselt võib eraõiguslik juriidiline isik teha oma e-õppe kättesaadavaks juhul, kui ta pakub õppetegevust avaliku sektori asutusele lepingu alusel. Sätte eesmärk on võimaldada Digiriigi Akadeemias kasutada ka nende koolituspartnerite loodud e-õpet, kes osutavad avalikule sektorile koolitusteenust hankelepingu alusel. Sellisel juhul on e-õpe loodud konkreetselt avaliku sektori vajadusi silmas pidades ning selle kättesaadavaks tegemine Digiriigi Akadeemias võimaldab laiendada selle kasutust teistesse asutustesse.

Lõike 4 punkti 3 kohaselt võib eraõiguslik juriidiline isik teha oma e-õppe kättesaadavaks juhul, kui ta täidab avalik-õiguslikku ülesannet. Selle sätte eesmärk on võimaldada Digiriigi Akadeemia õppekeskkonda kasutada ka neil eraõiguslikel isikutel, kellele on seaduse, haldusakti või -lepingu alusel pandud avaliku võimu täitmisega seotud ülesanded. Sellistel juhtudel on nende tegevus olemuslikult seotud avaliku huvi teenimisega ning nende loodud täienduskoolitused ja õppevara võivad olla vahetult vajalikud avaliku sektori toimimiseks, avalike teenuste osutamiseks või avaliku huvi tagamiseks.

Lõikega 5 sätestatakse, et e-õppe kooskõlastamise nõue õppesisu valdkonna eest vastutava ministeeriumiga ei kohaldu riigi või kohaliku omavalitsuse asutatud sihtasutustele. Erandi

eesmärk on tagada regulatsiooni proportsionaalsus ning arvestada nende asutuste õigusliku staatuse ja tegevuse eripäraga. Samuti aitab erand vältida põhjendamatuid menetlusi ja töökoormust nii e-õppe pakkujale kui ka kooskõlastavale ministeeriumile, kuivõrd riigi asutatud sihtasutustele on määratud väga konkreetsed ülesanded riigi poolt juba selle loomisel

Lõikes 4 sätestatud kooskõlastamise nõude eesmärk on tagada, et Digiriigi Akadeemiasse lisatav õppesisu oleks kooskõlas riigi valdkondlike eesmärkide, poliitika ja õigusraamistikuga ning et sätestatud sisulised eeldused ja tasuta kättesaadavuse nõue oleks täidetud. Riigi või kohaliku omavalitsuse asutatud sihtasutused on loodud avalike eesmärkide saavutamiseks ja tegutsevad avaliku sektori kontrolli all. Nende tegevuse eesmärgid, juhtimine ja rahastamine on seotud avalike ülesannete täitmise või avaliku huvi edendamisega. Seetõttu ei annaks õppesisu täiendav kooskõlastamine ministeeriumiga üldjuhul sisulist lisandväärtust. Küll kohaldub ka riigi või kohaliku omavalitsuse asutatud sihtasutusele nõue, et e-õpe peab olema tasuta kättesaadav ning vastama sisulistele eeldustele.

Erand ei välista riigi või kohaliku omavalitsuse asutatud sihtasutuste poolt Digiriigi Akadeemias e-õppe avaldamist ega halvenda Digiriigi Akadeemias avaldatava õppesisu kvaliteeti. Erandi eesmärk on üksnes vältida olukorda, kus avaliku sektori kontrolli all tegutsevate isikute puhul korratakse hindamist ja kooskõlastamist, mille sisuline vajadus on juba maandatud muude õiguslike ja organisatsiooniliste mehhanismidega.

Lõige 6 loob erandi, mille kohaselt piiratakse valdkondliku ministeeriumi kooskõlastuse ulatust. Sätte kohaselt ei hõlma kooskõlastamine õppesisu sisulist hindamist ega muutmist juhul, kui e-õppe sisu koostamine tuleneb Eesti Vabariigile siduvast rahvusvahelisest kohustusest või rahvusvahelise organisatsiooni kohustuslikest standarditest, mille järgimine eeldab õppesisu koostaja sõltumatust. Näiteks peab maailma dopinguvastase koodeksi[12] kohaselt iga riiklik dopinguvastane organisatsioon tagama oma dopinguvastase programmi sõltumatu rakendamise ning vältima riiklike spordiorganisatsioonide või antidopingu eest vastutava valitsusasutuse sekkumist organisatsiooni tegevusse või juhtimisse. Sellises olukorras on vaja piirata valdkondliku ministeeriumi kooskõlastuse raames tehtavat kontrolli. Kontrollitakse vaid seda, kas õppesisu vastab Digiriigi Akadeemias avaldamiseks kehtestatud nõuetele, ja kontroll ei hõlma õppesisu muutmist ega sisuliste suuniste andmist. Näiteks Kultuuriministeerium ei saa Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse antidopingualase e-koolituse kooskõlastamise käigus nõuda õppesisu muutmist.

Lõige 7 sätestab Digiriigi Akadeemia andmekogu vastutavad ja volitatud töötlejad. Eelnõus kasutatakse andmekogu vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõisteid avaliku teabe seaduse tähenduses. Nimetatud seaduse kohaselt vastutab andmekogu pidamise korraldamise eest vastutav töötleja ning volitatud töötleja täidab vastutava töötleja antud ülesandeid andmekogu tehnilisel pidamisel. Eelnõu kohaselt on Digiriigi Akadeemia vastutavad töötlejad JDM ning Digiriigi Akadeemiat kasutavad asutused ja juriidilised isikud. Andmekogu volitatud töötleja on Registrite ja Infosüsteemide Keskus (RIK*)*. Täpsem rollijaotus sätestatakse määruses.

JDM on Digiriigi Akadeemia äripoole omanik ning vastutab Digiriigi Akadeemia sisulise juhtimise ja koolitusvajaduste kindlaksmääramise eest. JDM-i ülesannete hulka kuulub muu hulgas Digiriigi Akadeemia kui riikliku e-õppekeskkonna strateegiline arendamine ning selle tegevuse õiguslik suunamine. JDM korraldab koostöös volitatud töötlejaga Digiriigi Akadeemia haldamist, arendamist ja elektroonilist andmevahetust teiste andmekogudega ning

[12] 2027_world_anti-doping_code_code_june_final.pdf.

täidab muid vastutava töötleja ülesandeid. Vastutava töötlejana otsustab JDM volitatud töötleja määramise ja volituse ulatuse ning tagab isikuandmete kaitse nõuete täitmise, sealhulgas andmesubjekti teavitamise isikuandmetega seotud rikkumisest seaduses ettenähtud juhtudel. Digiriigi Akadeemiat kasutavad asutused ja juriidilised isikud vastutavad enda poolt õppekeskkonnas kättesaadavaks tehtud e-õppe sisu, ajakohasuse ja nõuetekohasuse eest. Nad määravad vajaduse korral õppesisu sihtrühma, haldavad juurdepääsuõigusi, lisavad ja ajakohastavad õppesisu ning tagavad oma õppesisuga seotud nõuete, sealhulgas isikuandmete töötlemise nõuete täitmise. Kuna JDM ja asjaomane asutus või juriidiline isik määravad koos konkreetse e-koolituse või e-õppevara pakkumisega seotud isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid, on nad isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 26 tähenduses kaasvastutavad töötlejad. Kaasvastutus piirdub üksnes konkreetse asutuse või juriidilise isiku pakutava õppesisu ja sellega seotud õppijate isikuandmete töötlemisega ega laiene Digiriigi Akadeemia kogu andmetöötlusele või teiste kasutajate õppesisuga seotud andmetöötlusele. Kaasvastutavate töötlejate ülesannete ja vastutuse täpsem jaotus määratakse kindlaks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 26 kohases kokkuleppes. Mitme asutuse koostöös loodud e-õppe puhul ei reguleeri eelnõu asutustevahelist tööjaotust. Digiriigi Akadeemia õppekeskkonda lisatud e-õppe sisu õigsuse, ajakohasuse ja nõuetele vastavuse eest vastutab e-õppe pakkuja ehk asutus, kes e-õppe Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks tegi. Vajaduse korral võivad need asutused omavahel kokku leppida koolituse sisulise vastutaja ning muudatuste kooskõlastamise korra.

RIK on Digiriigi Akadeemia tehniline arendaja ja haldaja, kes vastutab infosüsteemi arendamise, toimimise ning turvalisuse eest. RIK tagab Digiriigi Akadeemia tehnilise töökindluse, kasutatavuse, autentimise, andmete säilitamise, juurdepääsu haldamise ja muud tehnilised tegevused, mis on vajalikud Digiriigi Akadeemia eesmärkide saavutamiseks. Kuna RIK töötleb isikuandmeid üksnes kaasvastutavate töötlejate nimel ja nende juhiste alusel Digiriigi Akadeemia tehnilise toimimise tagamiseks, tegutseb ta isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 28 tähenduses volitatud töötlejana.

Lõige 8 sätestab Digiriigi Akadeemia andmekogus töödeldavate andmete säilitustähtajad. Säilitustähtajad on määratud lähtuvalt andmete töötlemise eesmärgist, andmete olemusest ja vajadusest tagada andmete säilitamine üksnes nii kaua, kui see on vajalik Digiriigi Akadeemia ülesannete täitmiseks.

Sellest lähtuvalt jagunevad andmekogus töödeldavate andmete säilitustähtajad üldjuhul kolmeks ja kümneks aastaks. Lühem, kolmeaastane säilitustähtaeg on ette nähtud andmetele, mille pikemaajaline säilitamine ei ole Digiriigi Akadeemia ülesannete täitmiseks vajalik, samas kui kümneaastast säilitustähtaega kohaldatakse andmetele, mille pikemaajalisem säilitamine on vajalik õppekeskkonna konto, õppimise ja selle tulemuste kohta teabe säilitamiseks.

Kui õppija esitab taotluse kasutajakonto kustutamiseks, kustutatakse kasutajakonto ja sellega seotud andmed viivitamata. Kui õppija Digiriigi Akadeemiat enam ei kasuta ega osale õppetegevuses, kustutatakse kasutajakonto ja sellega seotud andmed.

Lõike 8 punkti 1 kohaselt säilitatakse õppija üldandmeid, kontaktandmeid ja elukohariigi andmeid ning õppija suhtluse, tagasiside ja kasutajaeelistuste andmeid kümme aastat pärast õppija viimast Digiriigi Akadeemiasse sisselogimist või õppetegevuses osalemist. Selline säilitustähtaeg võimaldab õppijal kasutada Digiriigi Akadeemiat pika aja jooksul, ilma et peaks korduvalt looma uusi kasutajakontosid, ning tagab kasutajakonto haldamiseks vajalike andmete olemasolu konto aktiivse kasutamise ajal.

Üldandmete säilitamine kümme aastat pärast viimast õppetegevust on vajalik ka selleks, et Digiriigi Akadeemias väljastatud tunnistusi ja tõendeid saaks siduda konkreetse õppijaga kogu õppetegevuse andmete säilitamise aja jooksul. Kuna õppetegevuse, õppes osalemise, edenemise ja õpitulemuste andmeid ning nende alusel väljastatud tunnistusi ja tõendeid säilitatakse sama lõike punkti 3 kohaselt kümme aastat, peab sama aja jooksul olema võimalik tuvastada ka isik, kellele tunnistus või tõend väljastati. Vastasel juhul ei oleks võimalik kontrollida tunnistuse või tõendi kehtivust ega tõendada Digiriigi Akadeemias läbitud õppetegevust.

Samadel tingimustel säilitatakse ka kasutajaeelistuste, õppetegevusega seotud suhtluse ning tagasiside andmeid. Eelnimetatud andmed on seotud konkreetse e-õppega, mida õppija on läbinud. Nende andmete säilitamine võimaldab õppijale tema kasutajakonto olemasolu ajal kuvada varasema õppetegevusega seotud eelistusi, huvivaldkondi ja muid kasutaja määratud seadeid ning tagada Digiriigi Akadeemia järjepideva kasutuskogemuse. Kui eelistused kustutada varem, võib õppija näiteks pärast kasutajaeelistuste andmete kustutamist saada õppekeskkonnalt teavitusi, kuigi õppija määras varem, et ta seda ei soovi. Õppetegevusega seotud suhtluse ja tagasiside andmete säilitamine võimaldab säilitada ka konkreetse e-õppega seotud infovahetuse ja selle konteksti. Näiteks võib suhtlus või tagasiside puudutada õppija esitatud ülesannet, sellele antud tagasisidet või muid e-õppe läbimisega seotud küsimusi. Nende andmete varasem kustutamine võib muuta õppija jaoks ebaselgeks e-õppe läbimisega seonduvad andmed.

Lõike 8 punkti 2 kohaselt säilitatakse käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 2–4 ja 7–9 nimetatud andmeid kolm aastat pärast nende viimast ajakohastamist. Nende andmete hulka kuuluvad kvalifikatsiooni, pädevuse ja oskuste andmed, töökoha ja tööhõive andmed, valdkondlikud identifikaatorid, õppekeskkonna kasutamise ja seal tehtud toimingute andmed ning kontrolli teostava isiku ja õppesisu pakkuja esindaja andmed. Nende andmete töötlemise eesmärk on eelkõige õppetegevuse korraldamine, õppesisu ja õppekeskkonna arendamine, sihtrühmade määramine ning kasutajakogemuse parandamine. Pärast nende eesmärkide saavutamist ei ole andmete pikemaajaline säilitamine üldjuhul vajalik.

Lõike 8 punkti 3 kohaselt säilitatakse õppetegevuse, õppesisu, õppes osalemise, edenemise ja õpitulemuste andmeid, sealhulgas väljastatud tunnistusi ja tõendeid, kümme aastat asjaomase õppetegevuse lõpetamisest või tunnistuse või tõendi väljastamisest arvates. Säilitustähtaega arvestatakse iga õppetegevuse läbimise või õppesisu omandamise kohta eraldi. See tähendab, et üle kümne aasta vanused õppetegevuse andmed kustutatakse olenemata sellest, kas õppija endiselt kasutab Digiriigi Akadeemiat või mitte. Näiteks kui õppija läbib ühe e-õppe 2027. aastal ja teise 2035. aastal, kustutatakse 2027. aasta e-õppe läbimise andmed 2037. aastal, kuid 2035. aasta koolituse andmeid säilitatakse kuni 2045. aastani.

Õppetegevuse andmete pikem säilitamine on vajalik eelkõige e-õppe läbimise tõendamiseks, kohustuslike koolituste läbimise kontrollimiseks ning õppijatele väljastatud tunnistuste ja tõendite kontrollitavuse tagamiseks. Digiriigi Akadeemias pakutakse muu hulgas e-õpet, mille läbimist võib olla vaja tõendada aastaid pärast õppetegevuse lõppu, sealhulgas juhul, kui õppija soovib varem läbitud e-õppega arvestamist taotleda formaalõppe raames või kandideerib tööturul uuele töökohale. Samuti võimaldab selline säilitustähtaeg esitada vajaduse korral tõendeid vaide- või järelevalvemenetluses.

Lõike 8 punkti 4 kohaselt säilitatakse logiandmeid kolm aastat logikirje tekkimisest arvates. Logiandmeid on vaja säilitada infosüsteemi turvalisuse tagamiseks, võimalike turvaintsidentide uurimiseks, süsteemi kasutamise auditeerimiseks ja väärkasutuse või õigusrikkumiste

tuvastamiseks. Kolmeaastane säilitustähtaeg võimaldab vajaduse korral kontrollida ka pikema aja jooksul ilmnenud turvaintsidente, säilitamata samas logiandmeid põhjendamatult kaua.

Säilitustähtaegade määramisel on arvestatud isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid eesmärgipärasuse, minimaalsuse ja säilitamise piiramise põhimõtteid. Andmeid säilitatakse üksnes ulatuses ja aja jooksul, mis on vajalik Digiriigi Akadeemia seaduses sätestatud eesmärkide saavutamiseks, õppetegevuse korraldamiseks, koolituste läbimise tõendamiseks ning seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks.

Lõikega 9 antakse Vabariigi Valitsusele volitus kehtestada määrusega Digiriigi Akadeemia andmekogu põhimäärus. Sätte eesmärk on tagada Digiriigi Akadeemia kui andmekogu ja digitaalse õppekeskkonna toimimise regulatsiooni terviklikkus ja piisav detailsus, et seaduses sätestatud üldpõhimõtteid täpsustada määruse tasandil. Volitusnorm võimaldab kehtestada vajalikud täpsustused paindlikult ning neid tehnoloogia arengu ja praktilise vajaduse põhjal ajakohastada.

Lõike 9 punkti 1 kohaselt kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega vastutava ja volitatud töötlejate ülesanded. Määruses täpsustatakse JDM-i, Digiriigi Akadeemiat kasutavate asutuste ja juriidiliste isikute ning RIK-i rollid ja ülesanded andmekogu pidamisel. Muu hulgas sätestatakse e-õppe haldamise, juurdepääsuõiguste korraldamise, kasutajatoe, andmekaitse, andmevahetuse ja infosüsteemi tehnilise haldamisega seotud ülesanded. See tagab töötlejate õiguste, kohustuste ja vastutuse selguse.

Lõike 9 punkti 2 kohaselt kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega Digiriigi Akadeemiasse kantavate andmete täpne koosseis, sealhulgas isikustamata andmete koosseis. Määruses täpsustatakse seaduses nimetatud andmekategooriate sisu ning määratakse kindlaks andmed, mida Digiriigi Akadeemias töödeldakse. See võimaldab tagada andmete minimaalsuse põhimõtte järgimise ning üheselt määrata, milliseid andmeid kogutakse õppijate, õppetegevuse, õppesisu ja andmekogu kasutamise kohta.

Lõike 9 punkti 3 kohaselt kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega andmete edastamise ja väljastamise kord. Määruses sätestatakse andmete väljastamise viisid, juurdepääsutingimused ning andmed, mida võib kuvada õppijale, e-õppe pakkujale, tööandjale ning e-koolituse läbimist või e-õppevara omandamist kontrollivale asutusele. Samuti täpsustatakse andmete väljastamise alused ja ulatus, et tagada isikuandmete õiguspärane töötlemine ning andmesubjektide õiguste kaitse.

Lõike 9 punkti 4 kohaselt kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega andmekogu kasutamise kord ja sellega liidestamise tingimused. Määruses täpsustatakse andmekogu kasutamisega seotud tingimused, sealhulgas andmete esitamise viisid, juurdepääsu korraldus ning kasutajate õigused ja kohustused. Liidestamise tingimused võimaldavad määrata kindlaks nõuded, millele Digiriigi Akadeemiaga andmeid vahetavad infosüsteemid peavad vastama.

Lõike 9 punkti 5 kohaselt kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega andmeandjad ja nende edastatavad andmed. Andmeandjate ja edastatavate andmete täpne kindlaksmääramine tagab andmekogu andmete kvaliteedi, usaldusväärsuse ja õiguspärase kogumise.

Lõike 9 punkti 6 kohaselt kehtestatakse e-õppe sisulised tehnilised ja vormilised nõuded Vabariigi Valitsuse määrusega. Sätte eesmärk on tagada Digiriigi Akadeemias kättesaadava e-õppe ühtlane kvaliteet, kasutatavus ja vastavus Digiriigi Akadeemia eesmärkidele. Arvestades,

et Digiriigi Akadeemiasse koondatakse eri asutuste loodud e-õpet, on vaja kehtestada ühtsed miinimumnõuded, mis tagavad, et õppekeskkonnas pakutav õppesisu oleks korrektne ja kvaliteetne, metoodiliselt läbimõeldud ning tehniliselt kasutatav. Nõuete kehtestamine aitab vältida seda, et õppekeskkonda jõuavad väga erineva tehnilise kvaliteediga või piiratud kasutusväärtusega materjalid. Kui see juhtuks, oleks raskendatud nende laiapõhjaline kasutamine ning väheneks Digiriigi Akadeemia usaldusväärsus riikliku keskse õppekeskkonnana. Samuti loob ühtne nõuete raamistik eelduse, et keskset e-õpet saab kasutada asutusteüleselt ning see on kohandatavad eri sihtrühmade jaoks.

Lõike 9 punkti 7 kohaselt antakse Vabariigi Valitsusele volitus sätestada Digiriigi Akadeemia põhimääruses e-õppe läbimise või õppes osalemise kohta väljastatavad dokumendid ja nendele esitatavad nõuded. Volitusnormi eesmärk on kehtestada ühtsed alused Digiriigi Akadeemias toimuvas õppes osalemise, selle läbimise ja õpiväljundite saavutamise tõendamiseks.

Volitusnorm on vajalik, kuna Digiriigi Akadeemias pakutakse peale täienduskoolituste ka muud e-õpet, millele täienduskoolituse regulatsioon ei kohaldu. Kui e-koolitus on käsitatav täienduskoolitusena, kohaldatakse selle läbimise või selles osalemise kohta väljastatavatele dokumentidele täiskasvanute koolituse seaduse § 9 lõike 1 alusel kehtestatud täienduskoolituse standardi nõudeid.

Lõike 9 punkti 8 kohaselt kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega muud andmekogu pidamise, haldamise ja kasutamisega seotud korralduslikud küsimused. Volitusnorm võimaldab reguleerida Digiriigi Akadeemia toimimiseks vajalikke küsimusi, mida ei ole otstarbekas seaduses üksikasjalikult sätestada. Määruses reguleeritakse muu hulgas andmete järelevalve korraldust, andmekogu rahastamist ja lõpetamist ning muid andmekogu toimimiseks vajalikke korralduslikke küsimusi. Samuti hõlmavad määruse sätted e-õppe kvaliteedile esitatavaid nõudeid.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse käesoleva eelnõuga loodavat HaS § 36^9 lõiget 1 punktiga 1^1, mille kohaselt täiendatakse Digiriigi Akadeemia eesmärke võimalusega kuvada kasutajale ülevaade läbitud õppest ning soovitusi selle kohta, millist e-õpet tulevikus läbida (ehk nn personaalne õpirada). Sätte eesmärk on luua õiguslik alus Digiriigi Akadeemia arendamiseks kasutajakeskseks õppekeskkonnaks, mis toetab õppija teadlikku ja järjepidevat arengut. Ülevaade läbitud e-koolitustest ja omandatud e-õppevarast võimaldab kasutajal saada tervikpildi oma varasemast õppetegevusest Digiriigi Akadeemia õppeplatvormil ning lihtsustab omandatud teadmiste ja oskuste jälgimist. Soovituste kuvamine aitab kasutajal leida tema varasema õppetegevuse või enda valitud huvivaldkondadega seotud e-koolitusi ja e-õppevara. Näiteks võib õppekeskkond kuvada küberturvalisuse algkursuse läbinud kasutajale teisi sama teemavaldkonna e-koolitusi ja e-õppevara. Soovitused koostatakse kasutaja Digiriigi Akadeemias läbitud õppetegevuse, tema enda vabatahtlikult märgitud huvivaldkondade ning õppesisule lisatud teemade ja muude kirjeldavate tunnuste alusel. Kasutajale antakse võimalus huve ja eelistusi muuta, kustutada ja soovitustest loobuda. Soovituste eesmärk on parandada õppesisu leitavust ning need on üksnes abistava iseloomuga ega mõjuta kasutaja õigusi, kohustusi ega juurdepääsu õppesisule. Kasutaja otsustab ise, millist õppesisu ta soovib kasutada.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse HaS § 36^9 lõiget 7. Alates 30.06.2027 võtab volitatud töötleja rolli RIK-ilt üle Riigi Infosüsteemide Amet (RIA). Muudatus on seotud riigi IKT konsolideerimisega, mille raames koondatakse Digiriigi Akadeemia kui keskse teenuse tehniline osutamine RIA-sse.

Digiriigi Akadeemia on keskne teenus, kuna selle eesmärk on pakkuda avaliku sektori asutustele ühist digitaalset õppekeskkonda ja sellega seotud funktsionaalsusi, mille järele esineb asutuste ülene vajadus. Teenuse keskne korraldamine võimaldab koondada eri asutuste e-õppe ühte keskkonda, kasutada sama õppesisu asutuste üleselt ning korraldada õppetegevuse arvestust ja haldamist ühtsetel alustel. Sellega vähendatakse vajadust arendada ja hallata asutustes paralleelseid õppekeskkondi ning dubleerida sama või sarnase õppesisu väljatöötamist.

Keskse teenuse olemust toetab ka asjaolu, et Digiriigi Akadeemia ei ole kavandatud ühe asutuse sisemise töövahendina, vaid ühise riikliku lahendusena, mida kasutavad eri avaliku sektori asutused. Digiriigi Akadeemia kaudu saab õppesisu teha kättesaadavaks eri asutustele ja sihtrühmadele ning pidada ühtses keskkonnas arvestust õppetegevuse üle. Teenuse keskne osutamine võimaldab rakendada ühtseid andmetöötluse, juurdepääsu, tehnilise halduse ja andmevahetuse põhimõtteid.

Keskse lahenduse lisandväärtus seisneb seega eelkõige selles, et ühise vajadusega funktsionaalsust ei pea iga asutus eraldi välja arendama ega ülal pidama. Digiriigi Akadeemia loob ühise tehnilise ja korraldusliku aluse e-õppe pakkumiseks, haldamiseks ja kättesaadavaks tegemiseks ning võimaldab avaliku sektori ressursse kasutada tõhusamalt.

Eelnõu § 2 sätestab erandkorras jõustumistähtajad personaalsele õpirajale ja volitatud töötleja vahetamisele.

Eelnõu § 2 lõike 1 kohaselt võtab RIA RIK-ilt üle Digiriigi Akadeemia volitatud töötleja rolli alates 30.06.2027. Muudatus jõustub hiljem seetõttu, et ülesande üleandmiseks on vajalik teha ettevalmistusi. Vajalikud tegevused ülesande üleandmiseks RIK-ilt RIA-le saavad valmis 30.06.2026.

Eelnõu § 2 lõike 2 kohaselt on õppesoovituste (personaalse õpiraja) muudatuse jõustumine eelnõus ette nähtud hilisemal kuupäeval, s.o 2028. aasta 1. jaanuaril. Muudatus jõustub hiljem seetõttu, et enne personaalse õpiraja funktsionaalsuse rakendamist tuleb tagada Digiriigi Akadeemias vastav tehnoloogiline valmisolek. Personaalse õpiraja lahenduse kasutuselevõtmiseks on Digiriigi Akadeemias vaja teha arendustöid, sealhulgas töötada välja kasutajaliidese, andmetöötluse ja soovituste kuvamise loogika. Seetõttu ei jõustu kõnealune säte samal ajal ülejäänud regulatsiooniga, vaid alles pärast seda, kui infosüsteemis on vajalikud arendused ellu viidud.

3.2. Põhiseaduspärasuse analüüs

Seotud põhiõigused: peamiselt õigus vabale eneseteostusele (Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 19) ja õigus eraelu puutumatusele (PS § 26). Eelnõu on aga ka seotud PS §-ga 12 (võrdsuspõhiõigus) ja PS §-ga 37 (õigus haridusele). Kahte viimast põhiõigust käesoleva seaduse muudatused ei riiva, vaid pigem toetavad, kuna igaüks saab endale Digiriigi Akadeemiasse konto teha ning seal oma teadmisi huvi pakkuval alal täiendada. Seetõttu riive seisukohalt nendele analüüsis ei keskenduta.

PS § 12 lõike 1 kohaselt on kõik seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu.

PS § 19 kohaselt on igaühel õigus vabale eneseteostusele. Vaba eneseteostus kui inimväärikuse väljendus hõlmab kogu mõeldavat inimtegevust. Eneseteostusvabaduse elemendid on vaba enesemääramine, vaba eneseväljendus ja enesekujutamine ning tegutsemisvabadus ehk vabadus teha seda, mida isik soovib, või jätta tegemata see, mida ei soovi.[13]

PS § 26 kohaselt on igaühel õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele. Riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja nende ametiisikud ei tohi kellegi perekonna- ega eraellu sekkuda muidu, kui seaduses sätestatud juhtudel ja korras tervise, kõlbluse, avaliku korra või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, kuriteo tõkestamiseks või kurjategija tabamiseks.

PS § 37 esimese lause kohaselt on igaühel õigus haridusele.

- **Isikuline kaitseala.** Nimetatud põhiõigused on PS § 9 lõike 1 järgi igaühe õigused. PS § 9 lõikes 1 loetletud kõigi ja igaühe õigused, vabadused ja kohustused on võrdselt nii Eesti kodanikel kui ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel. Juriidilistele isikutele laienevad põhiõigused niivõrd, kui see on kooskõlas juriidiliste isikute üldiste eesmärkide ja asjakohaste põhiõiguste olemusega (PS § 9 lg 2). Juriidiline isik on abstraktsioon ega saa evida inimväärikust või muid inimlikke omadusi. Küsimusele, kas juriidilistel isikutel saab olla õigus vabale eneseteostusele, tuleb vastata siiski jaatavalt. Eneseteostusvabaduse kandjad on vähemalt need juriidilised isikud, kelle eesmärk on füüsilisest isikust liikmete või omanike õiguste ja vabaduste tagamine.[14] Lisaks võib PS § 9 lõike 2 kohaselt võrdsuspõhiõigus samuti laieneda juriidilistele isikutele.[15]

- **Esemeline kaitseala.** Üldise võrdsuspõhiõiguse esemeline kaitseala hõlmab kõiki eluvaldkondi.[16] Riigikohus tõdeb, et esemeliselt kaitseb PS § 26 kõiki eraelu valdkondi, mis ei ole kaitstud eriõigustega.[17] Informatsiooniline enesemääramine tähendab igaühe õigust ise otsustada, kas ja kui palju tema kohta andmeid kogutakse ja salvestatakse, seetõttu on eraelu kaitse üks olulisi valdkondi isikuandmete kaitse. Riigikohtu halduskolleegium on märkinud: „Eraelu puutumatuse riivena käsitatakse muu hulgas isikuandmete kogumist, säilitamist, kasutamist ja avalikustamist.“[18] Paragrahviga 26 kaitstud eraelu sfääri kuuluvad muu hulgas isiku õigus informatsioonilisele enesemääramisele ning õigus oma sõnale ja pildile.

  Kuivõrd eraelu puutumatuse kaitse (PS § 26) on vaba eneseteostuse (PS § 19) suhtes erinorm, siis piisab PS § 26 kontrollist.

PS § 26 riive lubatavuse analüüs

Piiriklausel. Paragrahv 26 on sätestatud kvalifitseeritud seadusereservatsiooniga. PS § 26 teise lause kohaselt võib sekkuda perekonna- ja eraellu tervise, kõlbluse, avaliku korra või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, kuriteo tõkestamiseks või kurjategija tabamiseks. PS §

[13] Põhiseaduse kommentaarid, § 19 p 4. https://pohiseadus.ee/sisu/3490.
Vt ka nt R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Juura 2004, lk 347–348. T. Annus. Riigiõigus. 2. tr. Juura 2006, lk 255–256.
[14] Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne, § 19 p 10. https://pohiseadus.ee/sisu/3490.
[15] Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 11. märtsi 2015. a otsus nr 3-4-1-51-14, p 60.
[16] Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 1. oktoobri 2007. a otsus nr 3-4-1-14-07, p 13.
[17] Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 25. juuni 2009. a otsus nr 3-4-1-3-09, p 16.
[18] Riigikohtu halduskolleegiumi 12. juuni 2012. a otsus nr 3-3-1-3-12, p 19.

11 näeb ette kõigi põhiõiguste piiramise üldised tingimused, sealhulgas proportsionaalsuse põhimõtte. Põhiõigusi võib piirata üksnes juhul, kui piirang ei ole vastuolus PS-iga, põhiõiguse piiramiseks on seaduslik alus ja piirang on demokraatlikus ühiskonnas vajalik ega moonuta konkreetse põhiõiguse olemust. Paragrahvi 26 teises lauses on sätestatud kvalifitseeritud seadusereservatsioon, mis lubab eraelu riivata üksnes seadusega või seaduse alusel ja § 26 teises lauses kindlaks määratud põhjustel. Eelnõuga kaasneva PS § 26 riive legitiimne eesmärk on eelkõige teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitse. Isikuandmete töötlemine Digiriigi Akadeemias on vajalik õppetegevuse korraldamiseks ning õppetegevuses osalemise ja selle läbimise kohta õigete ja usaldusväärsete andmete tagamiseks. Sellega kaitstakse nii andmesubjekti õigust tema kohta käivate andmete õigsusele kui ka nende isikute õigusi, kellel on õigus tugineda Digiriigi Akadeemias kajastatud õppetegevuse andmetele. Sõltuvalt konkreetse kohustusliku koolituse eesmärgist võib riive teenida ka PS § 26 teises lauses nimetatud tervise või avaliku korra kaitse eesmärki. Digiriigi Akadeemias toimuv isikuandmete töötlemine võib teenida tervise kaitse eesmärki eelkõige juhul, kui Digiriigi Akadeemias korraldatava kohustusliku või tööülesannetest tuleneva e-koolituse eesmärk on tagada inimese enda või teiste isikute elu ja tervise kaitseks vajalike teadmiste ja oskuste omandamine. Avaliku korra kaitse eesmärki võib e-õpe täita siis kui eesmärk on anda avalikke ülesandeid täitvale isikule teadmised ja oskused, mis on vajalikud avalikku korda ähvardavate ohtude ennetamiseks või avaliku korra kaitsmiseks. Isikuandmete töötlemine võimaldab sellisel juhul korraldada koolitust, pidada arvestust selle läbimise üle ning vajaduse korral kontrollida koolituskohustuse täitmist.

Kõnealuse eelnõuga luuakse seadusesse alus isikuandmete töötlemiseks Digiriigi Akadeemias. Sätestatav piirang peab olema proportsionaalne ehk sobiv, vajalik ja mõõdukas.

- **Sobivus.** Abinõu on sobiv siis, kui see soodustab piirangu eesmärgi saavutamist.[19] Eesmärgi saavutamiseks võetakse eelnõuga meetmeid, millega piiratakse õigust perekonna- ja eraelu puutumatusele.

Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasneva eraelu riive eesmärk on tagada, et riikliku digitaalse õppekeskkonna kaudu oleks võimalik õiguspäraselt korraldada õppetegevust, pidada arvestust õppetegevuses osalemise ja e-õppe läbimise üle, tõendada e-õppe läbimist ning kontrollida õigusaktidest või töökorraldusest tuleneva kohustusliku e-õppe läbimist. Samuti on eesmärk tagada avaliku sektori asutuste ühiste e-koolituste ja ühise e-õppevara kättesaadavus, vähendada koolituskorralduse killustatust ning toetada digipädevuste, infoturbe, andmekaitse, elanikkonnakaitse ja muude riigi toimimise seisukohalt oluliste oskuste ja teadmiste süsteemset arendamist.

Isikuandmete töötlemine on nende eesmärkide saavutamiseks sobiv abinõu, sest Digiriigi Akadeemia ei saa täita oma ülesandeid üksnes isikustamata või üldise infokeskkonnana. Õppekeskkonna kaudu pakutav e-õpe eeldab õppija tuvastamist, et oleks võimalik seostada konkreetne õppetegevus konkreetse isikuga. Ilma õppija tuvastamiseta ei oleks võimalik anda õppijale ülevaadet tema läbitud e-õppest, väljastada talle tunnistust, kuvada personaalset õpiteekonda ega võimaldada õppetegevuse jätkamist sealt, kus see pooleli jäi. Seega on õppija üldandmete ja õppetegevusega seotud andmete töötlemine otseses põhjuslikus seoses Digiriigi Akadeemia eesmärgiga pakkuda toimivat ja kasutajakeskset e-õppe keskkonda.

Riive on sobiv ka kohustusliku e-õppe läbimise kontrolli eesmärgi saavutamiseks. Kui

[19] Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 15. detsembri 2009. a otsus nr 3-4-1-25-09, p 24.

õigusaktist, töökorraldusest või pädeva asutuse otsusest tuleneb kohustus läbida konkreetne e-õpe, peab olema võimalik tuvastada, kas kohustatud isik on koolitust alustanud, selle läbinud ning millal ja millise tulemusega ta selle läbis. Selline kontroll ei ole võimalik ilma isikustatud õpiandmeteta. Anonüümne statistika või üldine teave koolitusel osalemise kohta ei võimalda kindlaks teha, kas konkreetne kohustatud isik on oma kohustuse täitnud. Seetõttu aitab isikuandmete töötlemine vahetult kaasa kohustuslike koolituste läbimise tõendamisele ja kontrollimisele.

Samuti on andmete töötlemine sobiv abinõu avaliku sektori koolituskorralduse ühtlustamiseks ja tõhustamiseks. Digiriigi Akadeemia kaudu saab koondada kõigi avaliku sektori asutuste jaoks olulise e-õppe ühte digitaalsesse õppekeskkonda, teha see kättesaadavaks vajalikele sihtrühmadele ning pidada arvestust nende kasutamise üle. Selline arvestus võimaldab hinnata, millises e-õppes osaletakse, millised sihtrühmad seda läbivad ning millistes valdkondades võib olla vajadus täiendava e-õppe või õppesisu ajakohastamise järele. Seega toetab andmetöötlus andmepõhist juhtimist ja aitab vältida olukorda, kus koolitusvajadusi hinnatakse üksnes eelduste või mittetäieliku teabe põhjal.

Eelnõus kavandatud andmetöötlus ei ole eesmärgist lahutatud ega kõrvaline, vaid moodustab Digiriigi Akadeemia toimimise lahutamatu osa. Digitaalse õppekeskkonna eesmärk ei ole üksnes õppematerjalide passiivne avaldamine, vaid õppetegevuse korraldamine, läbimise tõendamine, õpiandmete kasutamine ja vajaduse korral nende väljastamine seaduses sätestatud juhtudel. Kui andmeid ei töödeldaks või nende töötlemiseks puuduks seaduslik alus, ei oleks võimalik Digiriigi Akadeemiat kasutada keskse riikliku digitaalse õppekeskkonnana nendes olukordades, kus õppetegevuse läbimine peab olema tõendatav või kontrollitav.

Sobivuse hindamisel on oluline ka see, et eelnõu loob senise ebamäärase või hajusa andmetöötluse asemel selge seadusliku aluse. Digiriigi Akadeemia on juba kasutusel ning selle kasutajaskond ja õppevara hulk on kasvanud. Kuna regulatsioon puudub, ei ole aga piisavalt selgelt sätestatud, milliseid andmeid, millisel eesmärgil, kelle poolt võib töödelda ja kellele väljastada. Seaduse tasandil regulatsiooni kehtestamine aitab seega saavutada õigusselguse ja läbipaistvuse eesmärgi ning vähendab meelevaldse või ebaühtlase andmetöötluse riski. Ka selles tähenduses on eraelu riivet põhjustav regulatsioon sobiv abinõu, sest see ei loo andmetöötlust üksnes juurde, vaid paneb olemasoleva ja vajaliku andmetöötluse selgesse õiguslikku raamistikku.

Digiriigi Akadeemia kaudu andmete töötlemine aitab kaasa ka laiemale avalikule huvile. Avaliku sektori töötajate ja elanikkonna teadmiste ning oskuste arendamine on vajalik digiriigi toimimise, avalike teenuste kvaliteedi, infoturbe, kriisivalmiduse ja elanikkonnakaitse seisukohalt. Kui riigil puudub keskne ja usaldusväärne võimalus pakkuda sellist e-õpet ning vajaduse korral tõendada selle läbimist , on nende eesmärkide saavutamine raskendatud. Seetõttu soodustab Digiriigi Akadeemia andmetöötluse regulatsioon otseselt ja praktiliselt avaliku huvi eesmärkide saavutamist.

Eeltoodut arvestades on Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasnev eraelu puutumatuse riive sobiv. Isikuandmete töötlemine aitab saavutada eelnõu eesmärke, sest see võimaldab õppija tuvastamist, õppetegevuse korraldamist, koolituste läbimise tõendamist, kohustuslike koolituste läbimise kontrollimist, e-õppe kasutamise analüüsi ning keskse digitaalse õppekeskkonna õiguspärast ja läbipaistvat toimimist. Ilma sellise andmetöötluseta ei oleks eelnõuga kavandatud eesmärgid saavutatavad.

- **Vajalikkus.** Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne.

Digiriigi Akadeemia regulatsiooni puhul ei ole tuvastatud samaväärselt tõhusat ja vähem riivavat alternatiivi. Kui jätkub praegune olukord, kus e-õpet hallatakse ning koolituste läbimist tõendatakse eri asutustes eraldi, ei ole võimalik tagada ühtset ja õiguspärast andmetöötluse raamistikku ega kohustuslike koolituste läbimise kontrolli usaldusväärsel viisil.

Detsentraliseeritud lahendus, kus iga asutus peaks eraldi pidama arvestust oma e-õppe läbimise, õppijate kohta, oleks isiku jaoks tegelikult koormavam ja läbipaistmatum. Sellisel juhul töödeldaks isikuandmeid mitmes keskkonnas, erinevate reeglite, ligipääsude ja säilitustähtaegade alusel. Keskne seadusega reguleeritud digitaalne õppekeskkond võimaldab seevastu koondada andmetöötluse ühtse õigusliku ja tehnilise kontrolli alla, seaduses määrata töötlemise eesmärgid, andmekategooriad, vastutavad töötlejad, väljastamise alused ja säilitustähtaja ning rakendada ühtseid turva- ja logimisnõudeid.

Samuti ei oleks eesmärki võimalik saavutada pelgalt anonüümse või isikustamata e-õppe pakkumisega. Anonüümne kasutus võib sobida üldiste teabematerjalide puhul, kuid see ei võimalda õppijat tuvastada, koolituse läbimist tõendada, tunnistust või tõendit väljastada ega kohustuslike koolituste läbimist kontrollida. Eriti juhul, kui koolituse läbimine tuleneb õigusaktist või on seotud tööandja või pädeva asutuse kohustusega tagada teatud teadmiste olemasolu, on isikustatud arvestus vältimatu. Seetõttu ei oleks anonüümne või üksnes vabatahtlikult esitatav teave sama tõhus abinõu.

Vähem riivava alternatiivina võiks kõne alla tulla üksnes see, et õppija esitab e-õppe läbimise tõendi igale asutusele ise. Selline lahendus ei oleks aga sama tõhus ega õiguskindel, sest see suurendaks halduskoormust nii õppijale kui ka töökoormust asutustele, tekitaks tõendite kontrollimise ja säilitamise dubleerimist ega tagaks kohustuslike koolituste läbimise üle usaldusväärset ja ajakohast ülevaadet. Seetõttu on Digiriigi Akadeemia keskne ja seadusega reguleeritud andmetöötlus vajalik abinõu.

- **Mõõdukus.** Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust ning teiselt poolt piirangu eesmärgi tähtsust.[20] Tuleb vaagida, kas eelnõu eesmärk kaalub üles perekonna- ja eraelu puutumatuse riive.

Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasnev eraelu riive on piiratud ja eesmärgipärane. Andmeid töödeldakse üksnes Digiriigi Akadeemia toimimiseks, õppetegevuse korraldamiseks, e-õppe läbimise tõendamiseks, kohustusliku õppetegevuse läbimise kontrollimiseks ning e-õppe arendamiseks vajalikus ulatuses. Tegemist ei ole üldise ega piiramatu andmekogumisega, vaid seaduses piiritletud eesmärkide ja andmekategooriatega.

Riive intensiivsust vähendab esiteks see, et Digiriigi Akadeemia kasutamine ei ole elanikkonnale üldiselt kohustuslik. Elanikkonna puhul tekib andmetöötlus eeskätt siis, kui isik otsustab õppekeskkonda kasutada ja e-õppes osaleda. Avaliku sektori töötajate puhul võib teatud e-õppe läbimine olla tööülesannete või õigusaktist tuleneva kohustuse tõttu vajalik, kuid ka sellisel juhul on andmetöötlus seotud konkreetse koolituse läbimise, selle tõendamise või kohustuse täitmise kontrolliga. Seega ei puuduta regulatsioon automaatselt ega igapäevaselt

[20] Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 17. juuli 2009. a otsus nr 3-4-1-6-09, p 21.

kõiki isikuid, vaid üksnes neid, kes kasutavad Digiriigi Akadeemiat või kelle puhul on koolituse läbimise kontrollimiseks olemas õiguslik alus.

Teiseks on andmete väljastamine seaduses piiratud konkreetsete kasutusjuhtudega. Andmeid võib väljastada õppijale endale, õppetegevusega seotud asutusele, pädevale valitsusasutusele või koolituse korraldajale üksnes seaduses sätestatud eesmärkidel ja vajalikus ulatuses. Kohustusliku õppetegevuse puhul on andmete väljastamise ulatus piiratud peamiselt teabega selle kohta, kas isik on õppetegevust alustanud ja selle läbinud, ning läbimise aja ja tulemusega. Üksikasjalikumad õpitulemused, testitulemused või tegevuslogid on lubatud üksnes juhul, kui see on kohustuse täitmise kontrollimiseks vältimatult vajalik. Selline lahendus järgib andmete minimaalsuse põhimõtet ja väldib liigset sekkumist eraellu.

Kolmandaks toetavad mõõdukust seaduses ja rakendusaktides ette nähtavad korralduslikud ja tehnilised kaitsemeetmed. Regulatsioon määrab vastutavad töötlejad, näeb ette andmete väljastamise üle arvestuse pidamise, logimise, autentimise ja autoriseerimise nõuded ning võimaldab täpsustada andmete täpset koosseisu ja väljastamise korda määruse tasandil. Need meetmed aitavad tagada, et andmetele pääsevad ligi üksnes selleks õigustatud isikud, andmete kasutamine on kontrollitav ning võimalikud väärkasutuse juhtumid on tuvastatavad.

Neljandaks on taotletav avalik huvi kaalukas. Digiriigi Akadeemia aitab tagada, et avaliku sektori töötajatel ja elanikkonnal oleks parem ligipääs digipädevuste, infoturbe, andmekaitse, elanikkonnakaitse ja muude riigi toimimise seisukohalt oluliste teemade e-õppele. Ühtne digitaalne õppekeskkond võimaldab vähendada dubleerivat koolituste arendamist, parandada koolituste kvaliteeti ja kättesaadavust ning toetada avaliku sektori töökorraldust ja teenuste kvaliteeti. Kohustuslike koolituste puhul aitab regulatsioon tagada, et seadusest või töökorraldusest tulenevad teadmiste ja oskuste nõuded on tegelikult täidetavad ja kontrollitavad.

Eeltoodust tulenevalt ei ole eraelu puutumatuse riive Digiriigi Akadeemia regulatsiooni puhul ülemäärane. Riive on seadusega ette nähtud, eesmärgipäraselt piiritletud ja kaitsemeetmetega maandatud, samas kui saavutatav avalik hüve on oluline. Seetõttu on Digiriigi Akadeemia regulatsioon eraelu puutumatuse piiramisel mõõdukas.

Kokkuvõttes on Digiriigi Akadeemia regulatsioon sobiv, kuna see aitab saavutada keskse digitaalse õppekeskkonna ja õpiandmete õiguspärase töötlemise eesmärki; vajalik, kuna sama eesmärki ei ole võimalik saavutada sama tõhusalt vähem riivavate vahenditega, ning mõõdukas, kuna andmetöötluse ulatus on seadusega piiratud, andmete väljastamine on seotud konkreetsete eesmärkidega ja riive kaalub üles Digiriigi Akadeemia kaudu saavutatav avalik huvi.

Formaalse põhiseaduspärasuse aspekte on täpsemalt selgitatud seletuskirja punkti 3.1 vastava sätte juures. Eespool öeldut arvestades on meetmed põhiseaduspärased.

4. Eelnõu terminoloogia

HaS-is võetakse kasutusele termin „keskne e-koolitus ja e-õppevara“.

E-koolitusena mõistetakse digitaalses õppekeskkonnas toimuvat täienduskoolitust, millele kohaldatakse täiskasvanute koolituse seadust.

E-õppevarana mõistetakse digitaalset õppematerjali või õppesisu, mida kasutatakse

mitteformaalõppe läbiviimiseks või muu õppe toetamiseks ning teadmiste, oskuste või pädevuste omandamiseks.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga ei võeta üle Euroopa Liidu õigust, kuid eelnõu on sellega kooskõlas. Eelnõus on arvestatud isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevate nõuetega, mille järgi antakse inimesele selge kontroll oma andmete üle ja võimaldatakse senisest tõhusamalt kasutada nimetatud määrusest tulenevaid õigusi.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu avaldab valdavalt positiivset mõju, parandades e-õppe- kättesaadavust ning kvaliteeti, ühtlustades avaliku sektori koolituskorraldust ning suurendades teadmisi ja oskusi nii avalikus sektoris kui ka kogu elanikkonnas. Mõju on enamasti keskmise ulatusega ja avaldub järk-järgult, olles lühiajaliselt mõnes osas (nt asutuste kohandumine) neutraalne või mõõdukalt koormav, kuid pikas vaates selgelt positiivne, sealhulgas kulude vähenemise ja töökorralduse tõhustumise kaudu. Mõjud majandusele, julgeolekule ja keskkonnale on pigem kaudsed ja positiivsed, samas kaasnevad riskid on väikesed ja maandatavad.

Eelnõu mõju töö- ja halduskoormusele erineb sihtrühmade kaupa. Elanikkonnale on Digiriigi Akadeemia kasutamine üldjuhul vabatahtlik, kuid kohustusliku õppesisu läbimine võib tuleneda seadusest või töösuhtest. Täidesaatva riigivõimu asutustele võib kaasneda keskse e-õppe kättesaadavaks tegemise, nõuetele vastavuse hindamise ja e-õppe ajakohastamisega seonduvalt teatav töökoormus. Eraõiguslikele juriidilistele isikutele võib kaasneda kooskõlastuse taotlemise ja tingimustele vastavuse tõendamise koormus, kuid Digiriigi Akadeemias e-õppe kättesaadavaks tegemine on neile võimalus, mitte kohustus.

Mõjutatud sihtrühmad on:

1. **Eesti elanikud, kellele pakutakse Digiriigi Akadeemia kaudu e-õpet**: 2026. aasta seisuga elas Eestis 1 360 745 inimest, neist 1 155 501 vanemad kui 15 aastat.[21] Kuna Digiriigi Akadeemia kaudu e-õppe läbimine ei ole elanikkonnale kohustuslik, siis mõjutavad muudatused vaid neid, kes on Digiriigi Akadeemia õppurid. 2026. aasta oktoobri seisuga on Digiriigi Akadeemias registreeritud kasutajaid umbes 50 000, sealhulgas avaliku sektori töötajad. Potentsiaalselt mõjutab eelnõu ka neid õppijaid, kes pole veel Digiriigi Akadeemia kasutajad, aga võivad selleks tulevikus saada.
2. **Avalikud teenistujad ja avaliku sektori töötajad laiemalt** (sh töölepingulised), **kellele pakutakse Digiriigi Akadeemia kaudu e-õpet**: avalikus sektoris töötas 2024. aasta seisuga 138 313 töötajat, kellest ligikaudu viiendiku moodustasid avalikud teenistujad.[22] Kuna Digiriigi Akadeemia kaudu e-õppe läbimine ei ole üldjuhul kogu avalikule sektorile kohustuslik, siis mõjutavad muudatused vaid neid, kes on vabatahtlikult Digiriigi Akadeemia õppurid või kuuluvad sihtrühma, kellele on eriseadusega pandud teatud konkreetse koolituse läbimise kohustus (nt elanikkonnakaitse, tuleohutuse koolitus). 2026. aasta oktoobri seisuga on Digiriigi Akadeemias registreeritud kasutajaid umbes 50 000, sealhulgas avaliku sektori töötajad.
3. **Avaliku sektori asutused, kes teevad Digiriigi Akadeemia kaudu kättesaadavaks oma e-õppe**: 2026. aasta seisuga on koostööleppe Digiriigi Akadeemias oma e-õppea

[21] Statistikaamet 2026. RV021. RV021: RAHVASTIK, 1. JAANUAR | Sugu, Aasta ning Vanuserühm. Statistika andmebaas.
[22] Rahandusministeerium. Avaliku sektori statistika | Rahandusministeerium.

kättesaadavaks tegemiseks sõlminud ligikaudu 25 asutust. 1. juuli 2025. aasta seisuga oli Eestis 279 keskvalitsuse, 1794 kohaliku omavalitsuse, 146 muu avaliku sektori ja 2 sotsiaalkindlustusfondi asutust.
4. **Tööandjad (Eesti ettevõtted ja avaliku sektori asutused)**: 2025. aasta seisuga oli 207 008 majanduslikult aktiivset majandusüksust.
5. Kaudselt: **koolituspakkujad.**

6.1. Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Mõju avaldumise ulatus on **keskmine**: eelnõu muudatused ei mõjuta elanikkonna igapäevast elukorraldust, kuid parandavad laiapõhjaliselt e-õppe kättesaadavust, kvaliteeti ning kasutust. Digiriigi Akadeemia kaudu muutub riigiasutuste väljatöötatud, täiskasvanutele mõeldud e-õppe pakkumine süsteemsemaks ning ühtlasemaks. See aitab vähendada erinevusi asutuste ja töötajate teadmiste vahel.

Avaliku sektori töötajate jaoks võimaldab keskselt pakutav digitaalne õppekeskkond läbida osa eri asutuste pakutavast e-õppest ühes õppekeskkonnas, sealhulgas hoides ühes kohas ka oma koolituste läbimise tõendeid. Samas ei taga eelnõu, et kõik avaliku sektori pakutav e-õpe koondub Digiriigi Akadeemiasse, sest e-õppe avaldamiskohustus on piiratud täidesaatva riigivõimu asutuste avalikule teenistusele mõeldud keskse e-õppe puhul. Õppesisu, mille on digitaalses õppekeskkonnas kasutajatele kättesaadavaks teinud eri asutused, võimaldab ühtlustada pakutvate kursuste kvaliteeti ja töötajate teadmisi valdkondades, kus on olulised ühised ning kindlad, sealhulgas avaliku sektori spetsiifilised teadmised (nt infoturve, andmekaitse, digipädevused). Samuti võib see parandada avalike teenuste kvaliteeti kaudselt, kuna paremini koolitatud ametnikud suudavad pakkuda kasutusmugavamaid ja kvaliteetsemaid teenuseid.

Keskne e-õpe avaldab positiivset mõju ka avaliku sektori organisatsioonikultuurile ja koostööle, kuna ühtsed koolitused aitavad kujundada sarnaseid arusaamu töökorraldusest, teenuste arendamisest ning avaliku teenistuse väärtustest. See toetab ühtlasema halduskultuuri kujunemist ja parandab asutuste koostööd. Samuti aitab kesksete e-õppe kasutuselevõtt vähendada ebavõrdsust töötajate vahel. Kui seni sõltus koolituste kättesaadavus asutuse ressursist ja võimekusest, siis keskse lähenemise korral on kõigil asutustel võimalik kasutada samu koolitusi. See loob avaliku sektori töötajatele võrdsemad võimalused kompetentside arendamisel. Seega aitab eelnõu vähendada koolituste kättesaadavuses esinevat ebavõrdsust, mis tuleneb avaliku sektori asutuste erinevast võimekusest e-õpet arendada ja õppekeskkonda üleval pidada. Keskne digitaalne õppekeskkond võimaldab tagada ühtlasema kvaliteedi ja kättesaadavuse nii asutuste kui ka piirkondade arvestuses.

Elanikkonna jaoks on mõju samuti positiivne, kuna osa koolitusi tehakse kättesaadavaks ka laiemale sihtrühmale. See toetab digipädevuste arengut, teadlikkust ja toimetulekut digiühiskonnas ning muude oluliste üleriigilise tähtsusega teemade kohta teadmiste omandamist. Keskne digitaalne õppekeskkond toetab elukestva õppe tegevusi ning seda saab kasutada ühe tööriistana mitmesuguste valdkondlike ja sotsiaalsete kitsaskohtade lahendamiseks.

Mõju avaldumise sagedus on **keskmine**: Digiriigi Akadeemia kasutamine ei puuduta kõiki elanikke otseselt ja igapäevaselt, kuid avaliku sektori töötajate jaoks on mõju regulaarne, süsteemne ning kasvab ajas, kuna kesksete koolituste osakaal suureneb. Elanikkonna jaoks avaldub mõju sagedus eeskätt vabatahtliku koolitusel osalemise kaudu.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**: peamine risk on võimalik ebavõrdne ligipääs e-õppele, mis võib tuleneda digitaalse kirjaoskuse või tehniliste võimaluste erinevustest (nn digilõhe). Võimalikku ebasoovitavat mõju aitab vähendada Digiriigi Akadeemia kasutusmugavus ja ligipääsetavate lahenduste arendamine, samuti e-õppe läbimise toetamine (nt raamatukogude kaudu).
Keskse e-õppe puhul võib riskiks olla võimaliku paindlikkuse vähenemine, kuna universaalne e-õpe ei pruugi piisavalt arvestada asutuste spetsiifilisi vajadusi. Samuti võib tekkida risk, et keskse e-õppe kasutuselevõtt vähendab asutuste motivatsiooni arendada oma spetsiifilisi koolituslahendusi. Neid riske aitavad maandada kesksete koolituste määramine koostöös asutustega ning võimalus kohandada koolitusi asutuse vajaduste põhjal. Samuti aitab riske maandada regulatsiooni paindlik lähenemine, kus kohustus on jagada juba loodud materjale. Muudatustega ei panda asutustele kohtustus arendada kõiki koolitusi ise.

Digiriigi Akadeemia kasutamisega soovitakse liikuda rohkem e-õppe suunas, millega võib kaasneda ka kontaktkoolituste osakaalu vähenemine. Kuigi e-õpe võib muuta õppimise paindlikumaks ja kättesaadavamaks, ei ole see kõigi teemade ja õpieesmärkide puhul kontaktõppega samaväärne. Mõne koolituse puhul on olulise väärtusega vahetu arutelu, küsimuste esitamise võimalus, kogemuste vahetamine ning juhendatud praktiliste ülesannete läbimine. Seetõttu võib kontaktõppe asendamine e-õppega juhtudel, kus koolituse eesmärk eeldab vahetut suhtlust või praktilist õpet, vähendada õppe tulemuslikkust. Seda riski aitab maandada põhimõte, et e-õpet kasutatakse eelkõige seal, kus see on koolituse eesmärki, sisu ja sihtrühma arvestades sobiv. Digiriigi Akadeemia kasutamine ei välista kontaktõppe ega kombineeritud õppevormide kasutamist.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasneb **sotsiaalsetele rühmadele positiivne ja keskmise olulisusega mõju**. Mõju avaldub eelkõige teadmiste ja oskuste suurenemises, koolituste paremas kättesaadavuses ning avaliku sektori toimimise kvaliteedi paranemises. Ebasoovitavad mõjud on piiratud ja maandatavad ega ole ulatuslikud.

6.2. Mõju riigi julgeolekule ja siseturvalisusele

Mõju ulatus on **väike**: eelnõu eesmärk ei ole muuta riigi julgeolekut või siseturvalisust. Samas võivad Digiriigi Akadeemia kaudu pakutavate koolituste sisu ja kättesaadavus avaldada positiivset mõju, toetades nii julgeolekualast teadlikkust kui ka riskide maandamist. Näiteks saab edaspidi Digiriigi Akadeemia kaudu pakkuda koolitusi uussisserändajatele, et soodustada nende lõimumist, ja juba praegu pakutakse elanikkonnakaitse koolitust, mis suurendab inimeste iseseisva toimetuleku võimet kriisides. Positiivne mõju avaldub eelkõige avaliku sektori töötajate teadlikkuse kasvus valdkondades, mis on riigi toimimise seisukohalt kriitilise tähtsusega, näiteks infoturve ja küberturvalisus, kriisivalmidus ja elanikkonnakaitse, turvaline käitumine digi- ja füüsilises keskkonnas. Selliste teadmiste süsteemsem ja laiapõhjalisem levik aitab kaasa riigi suutlikkuse suurenemisele ennetada ja maandada julgeoleku- ja turvariske. Kesksete koolituste kaudu on võimalik tagada, et avaliku sektori töötajad lähtuvad sarnastest teadmistest ja tavadest, ning see toetab riigi toimimise järjepidevust ka kriisiolukordades.

Ka elanikkonnale mõeldud koolitused (nt kriisiteadlikkus, digiturvalisus) võivad suurendada ühiskonna valmisolekut mitmesugusteks ohtudeks, sealhulgas suurendada teadlikkust elanikkonnakaitsest ja kriisiolukordades käitumisest, mis omakorda tugevdab kaudselt siseturvalisust.

Mõju avaldumise sagedus on **väike**, kuna regulatsioon ei muuda elanike ja avaliku sektori töötajate ja ametnike igapäevast kokkupuudet julgeolekuküsimustega. Samas on mõju pidev ja kumulatiivne, avaldudes elanike ja avaliku sektori töötajate ja ametnike teadmiste, oskuste ja käitumise muutuste kaudu.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**: peamine risk on infosüsteemi turvalisusega seotud ohud (nt küberrünnakud, andmelekked). Seda riski aitavad maandada rakendatud meetmed, muu hulgas seaduses sätestatud andmete töötlemise ja väljastamise piirangud, turvalisus- ja logimisnõuded, autentimise ja juurdepääsu kontroll.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasneb **riigi julgeolekule ja siseturvalisusele kaudne ja pigem positiivne mõju**, mis avaldub eelkõige teadlikkuse suurenemises ja riskide ennetamises. Negatiivsed mõjud on seotud peamiselt infosüsteemi turvalisusega, kuid need on regulatsiooni ja tehniliste meetmetega maandatavad ega ole ulatuslikud.

6.3. Mõju majandusele

Mõju ulatus on **keskmine**: mõjutab avaliku sektori koolituskorraldust ja võib mõjutada koolitusturgu.

Kaudne mõju avaldub avaliku sektori, kuid laiemalt elanikkonna tootlikkuse ja oskuste taseme kaudu. Digiriigi Akadeemia parandab avaliku sektori töötajate ning elanikkonna ligipääsu e-õppele, eelkõige digipädevuste arendamisel, kuid ka muudel olulistel teemadel. See toetab tööjõu kohanemist tehnoloogiliste muutustega. Arvestades, et prognooside kohaselt toimuvad tööturul lähiajal suured muutused ning tulevikus on digipädevused töötamise eelduseks pea kõikidel töökohtadel, toetab Digiriigi Akadeemia laialdane kasutuselevõtt elanikkonna konkurentsivõimet ja avaldab positiivset mõju majandusele.

Keskse e-õppe kättesaadavus mõjutab kaudselt ka avaliku sektori tööjõu tootlikkust. Ühtsed ja kvaliteetsed koolitused aitavad ühtlustada töötajate teadmisi ning kiirendada vajalike oskuste omandamist. See omakorda võib pikemas perspektiivis parandada avaliku sektori töö tulemuslikkust.

Mõju regionaalarengule on positiivne. Digiriigi Akadeemia kaudu pakutav e-õpe on kättesaadav asukohast olenemata. See parandab koolituste kättesaadavust väljaspool suuremaid keskusi ja toetab piirkondlikku võrdsust.

Mõju erasektori koolitusturule on keskmine. Digiriigi Akadeemia on mõeldud avalikes huvides vajalike teadmiste levitamiseks ning ennekõike avaliku sektori asutustele. Digiriigi Akadeemia eesmärk ei ole asendada erasektori pakutavaid täienduskoolitusi ega digitaalseid õppeplatvorme või piirata nende kasutamist. Tegemist on riikliku digitaalse õppekeskkonnaga, mille kaudu tehakse kättesaadavaks eelkõige avalikes huvides ning avaliku sektori ühiste koolitusvajaduste täitmiseks vajalikku e-õpet. Digiriigi Akadeemias e-õppe kättesaadavaks tegemine ei eelda, et vastav õppesisu oleks riigi enda loodud. Ka erasektori ettevõtetel on võimalik oma õppematerjalid Digiriigi Akadeemias kättesaadavaks teha, kuid kindlatel tingimustel. Samuti säilib erasektori võimalus osaleda Digiriigi Akadeemia kaudu koolituspartnerina või teenuseosutajana. Jätkuvalt tellitakse erasektorilt kontaktkoolitusi ning sellise e-õppepe loomist, arendamist ning ajakohastamist, mida avaliku sektori asutused soovivad Digiriigi Akadeemia kaudu kasutada või avaldada. Samuti säilib vajadus asutuse-, rolli- ja

valdkonnaspetsiifiliste koolituste järele, mida ei ole otstarbekas korraldada keskse õppena. Eelnõuga kavandatavate muudatuste tulemusel eeldatakse teatavat nõudluse ümberjaotumist e-õppe arendamise, õppesisu kureerimise ja ajakohastamise, õppedisaini, põimõppe, praktiliste koolituste ning muude suurema lisandväärtusega arendustegevuste suunas. Kesksete e-õppe kasutuselevõtt võib vähendada avaliku sektori nõudlust korduvate ja valdavalt teoreetiliste põhikoolituste järele, eelkõige juhul, kui sama sisu on võimalik tulemuslikult pakkuda keskse e-õppena. Mõju võib olla suurem nende teenuseosutajate jaoks, kelle teenuseportfell põhineb olulises osas standardiseeritud ja korduvalt tellitavatel avalikule sektorile mõeldud põhikoolitustel. Seetõttu ei ole tegemist erasektori koolitusteenuste asendamise ega koolitusturult väljatõrjumisega, vaid avaliku sektori koolitusnõudluse struktuuri muutumise ja koordineerituma katmisega.

Samas kaasneb muudatusega majandusele tervikuna mõõdukalt positiivne mõju, mis väljendub avaliku sektori koolituskulude katmiseks mõeldud raha tõhusamas kasutamises, õppematerjalide suuremas korduskasutuses ning töötajate teadmiste, oskuste ja tööalase tulemuslikkuse kasvus.

Mõju avaldumise sagedus on **keskmine**: mõju ei avaldu üks kord, vaid kujuneb järk-järgult Digiriigi Akadeemia kasutuse kasvuga ja koos kesksete koolituste nimekirja kujunemise ja kasutuselevõtuga ning muutub aja jooksul süsteemseks osaks koolituskorraldusest. Avaliku sektori jaoks on mõju pidev, kuna koolituste korraldus ja arendus muutub süsteemselt.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**: peamised kaasnevad riskid võivad seisneda teatud koolitusteenuste nõudluse vähenemises erasektoris, liigses keskendumises standardlahendustele, mis ei arvesta piisavalt spetsiifilisi vajadusi, ja arenduskohustuse koondumises vähestele asutustele. Neid riske aitab maandada koolituste koostööpõhine arendamine, erasektori kaasamise võimalus (mh hangete kaudu) ning paindlik lähenemine kesksete koolituste määramisel.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasneb **mõõdukalt positiivne majanduslik mõju**, mis avaldub eelkõige avaliku sektori kulude vähenemises, ressursikasutuse tõhustamises ning kaudselt tööjõu oskuste ja tootlikkuse kasvus. Mõju koolitusasutustele on keskmine. Negatiivsed mõjud on piiratud ega ole ulatuslikud.

6.4. Mõju keskkonnale

Mõju ulatus on **väike**: eelnõu eesmärk ei ole muuta keskkonnapoliitikat ja see ei too kaasa otseseid keskkonnamõjusid. Samas kaasneb Digiriigi Akadeemia kasutuselevõtuga kaudne positiivne mõju keskkonnale e-õppe laialdasema kasutamise kaudu. Digiriigi Akadeemia võimaldab asendada osa kontaktõppest e-õppega. Nii väheneb töötajate transpordivajadus (sh töölähetused koolitusteks), koolitusruumide kasutus ja õppematerjalide hulk. See võib vähendada energiakulu ja transpordist tulenevat keskkonnakoormust, eriti olukorras, kus koolitused toimuvad üle riigi või neil osaleb palju inimesi. Samas tuleb arvestada, et e-õpe suurendab digilahenduste kasutust, mis tähendab ka andmete salvestamist ja töötlemist serverites ning energiakulu IT-taristule. Need mõjud on siiski hajutatud ja üldjuhul väiksemad võrreldes kontaktõppe keskkonnamõjuga.

Mõju avaldumise sagedus on **keskmine**: mõju avaldub järk-järgult sedamööda, kuidas Digiriigi Akadeemia kasutus laieneb, ja sõltub sellest, mil määral asendatakse kontaktõpe e-õppega.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**: peamine risk on digitaristu energiatarbimise suurenemine, kuid selle mõju on piiratud ega ole iseloomulik ainult Digiriigi Akadeemiale. Samuti on võimalik riske leevendada energiatõhusamate IT-lahenduste kasutamisega.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasneb **keskkonnale väike, kuid positiivne kaudne mõju**. Mõju seisneb eelkõige kontaktõppe asendumises e-õppega ja sellest tulenevas ressursikasutuse vähenemises. Negatiivsed mõjud on piiratud ega ole ulatuslikud.

6.5. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele

Mõju ulatus on **keskmine**: eelnõu ei muuda riigiasutuste ega kohaliku omavalitsuse asutuste põhifunktsioone, kuid mõjutab koolituste korraldust, e-õppe haldamist ning sellega seotud protsesse. Digiriigi Akadeemia kui keskse digitaalse õppekeskkonna kasutuselevõtt eeldab asutustelt teatud töökorralduslikke kohandusi, sealhulgas e-õppe haldamise ning üleslaadimise protsesside korrastamist, õppijate andmete arvestuse ja kasutamise ühtlustamist ning siseste koolituskorraldusprotsesside sidumist keskse õppekeskkonnaga. Esialgses etapis võib see kaasa tuua korraldusliku lisakoormuse, eelkõige seoses uue süsteemiga kohanemise, rollide määramise ja olemasolevate lahenduste integreerimisega Digiriigi Akadeemiasse. Samuti on vaja määrata vastutajad ning kehtestada uued tööprotsessid õppetegevuse korraldamiseks.

Pikemas perspektiivis on mõju positiivne. Ühtne digitaalne õppekeskkond vähendab killustatust koolituskorralduses, loob ühtsed protsessid õppetegevuse arvestuseks ja haldamiseks, lihtsustab koolituste planeerimist ja juhtimist, toetab andmepõhist otsustamist (nt koolitusvajaduste hindamine). Samuti paraneb asutuste koostöö, kuna koolituste korraldus muutub läbipaistvamaks ja paremini koordineerituks. Digiriigi Akadeemia kui keskne digitaalne õppekeskkond võimaldab vähendada koolituste dubleerivat arendamist eri asutustes, suurendada e-koolituste ja e õppevara uuesti kasutamist ning vähendada koolituste tellimise ja arendamise kulusid. Samuti võimaldab ühtne digitaalne õppekeskkond vähendada avalikus sektoris eraldiseisvate koolituskeskkondade ja IT lahenduste arendamise ja haldamise vajadust, mis pikemas vaates toetab avaliku sektori digikulude optimeerimist. Esmases etapis kaasnevad küll investeeringud õppekeskkonna ja andmekogu arendamisse ja kasutuselevõttu, kuid nende kulude mõju on ajutine ning tasakaalustub pikaajalise kulutõhususe kasvuga.

Kesksete e-õppe süsteem viib koolituste arendamise ja kasutamise loogika individuaalsest asutusepõhisest lähenemisest rohkem koordineeritud ja koostööpõhisele mudelile. See tähendab, et asutustel tuleb koolitusplaanide koostamisel arvestada kesksete koolituste nimekirjaga, hinnata oma loodud e-õppe sobivust keskseks kasutuseks, teha vajaduse korral need Digiriigi Akadeemia kaudu teistele asutustele kättesaadavaks ning osaleda kesksete koolitusvajaduste väljaselgitamises.
See võib lühikeses ja keskpikas perspektiivis tuua kaasa täiendava töökoormuse. Asutustel tuleb hinnata olemasolevate e-õppea vastavust Digiriigi Akadeemia nõuetele, vajaduse korral ajakohastada õppesisu ning kohandada koolituskorraldusega seotud protsesse. Võib osutuda vajalikuks korraldada asutusesisesed tööprotsessid ümber viisil, mis võimaldab e-õppe ning vajaduse korral keskse e-õppea arendamist, avaldamist ja ajakohastamist. Täiendavat töökoormust võib põhjustada ka suurem asutustevaheline koordineerimine, eelkõige keskse e-õppe väljatöötamisel, nende ajakohasena hoidmisel ning vastutuse ja tööjaotuse kokkuleppimisel. Mõju suurus sõltub asutuse senisest koolituskorraldusest, olemasoleva e-õppe mahust ning kasutatavatest infosüsteemidest. Samas on valdavas osas tegemist ühekordse või rakendamise algfaasi koormusega. Samuti ei ole asutusel kohustust viia olemasolev e-õpe

vastavusse Digiriigi Akadeemia nõuetega.

Pikemas perspektiivis on mõju hinnanguliselt positiivne. Keskse e-õppea süsteem vähendab avaliku sektori koolituskorralduse killustatust ning vajadust arendada sarnase sisuga e-õpet dubleerivalt eri asutustes. Samuti loob see ühtsema ja läbipaistvama koolituskorralduse mudeli ning parandab koolituste kättesaadavust ja kvaliteeti kogu avalikus sektoris. Süsteem toetab ka asutustevahelist koostööd ja tööjaotust, kuna prioriteetsete keskse e-õppe arendamine eeldab valitsemisalade ühist panustamist. Seeläbi väheneb pikema aja jooksul dubleeriv arendustöö ja avaliku sektori koolitusressursse on võimalik kasutada tõhusamalt.

Mõju avaldumise sagedus on **keskmine**: mõju avaldub esmalt digitaalse õppekeskkonna kasutuselevõtul ning seejärel püsivalt igapäevastes tööprotsessides, mis on seotud koolituste korraldamise, läbiviimise ja arvestusega.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**: peamised riskid on seotud töökoormuse ajutise kasvuga digitaalse õppekeskkonna kasutuselevõtul ning asutuste erineva valmisoleku ja võimekusega uue süsteemiga kohaneda. Neid riske aitab vähendada Digiriigi Akadeemia etapi kaupa rakendamine ning kasutajatoe ja metoodilise toe olemasolu.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasneb **riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele keskmise** olulisusega mõju, mis on lühiajalises vaates kohandumisvajadusena neutraalne või mõõdukalt koormav, kuid pikas perspektiivis selgelt positiivne. Mõju avaldub eelkõige koolituskorralduse ühtlustamises, protsesside tõhustumises ja paremas koordineerimises.

6.6. Mõju andmekaitsele (põhiõigustele ja –vabadustele)

Mõju ulatus on **keskmine**: eelnõu loob õigusliku aluse Digiriigi Akadeemias isikuandmete töötlemiseks, mistõttu mõjutab see eelkõige õigust eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele (PS § 26). Samas on eelnõu üks keskseid eesmärke tagada, et andmeid töödeldaks õiguspäraselt ja selgete reeglite alusel. Eelnõu seostub otseselt PS §-ga 3, mille kohaselt saab riigivõimu teostada üksnes põhiseaduse ja seaduste alusel. Isikuandmete töötlemine ja eelkõige andmete väljastamine kujutab endast avaliku võimu teostamist, mistõttu peavad selle olulised tingimused, sealhulgas see, milliseid andmeid, kellele ja millisel eesmärgil võib väljastada, olema sätestatud seaduse tasandil. Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga tagatakse, et andmete töötlemine ei jää halduspraktika ega üksikotsuste tasandile, vaid põhineb selgel seaduslikul alusel, mis suurendab õigusselgust ja isikute õiguste kaitset.

Mõju isikute õiguste tagamisele on pigem positiivne. Eelnõu kohaselt täpsustatakse andmekategooriaid ja töötlemise eesmärke, piiratakse andmete väljastamist konkreetsete kasutusjuhtudega ning sätestatakse andmete minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõte. Samuti on tagatud isikule juurdepääs tema enda andmetele (nt koolituste läbimise tõendamiseks). Seeläbi suureneb andmete töötlemise läbipaistvus ja prognoositavus ning väheneb nende meelevaldse kasutamise risk.

Mõju võrdõiguslikkusele on samuti positiivne. Digiriigi Akadeemia parandab koolituste kättesaadavust ja kvaliteeti kõigile avaliku sektori töötajatele, olenemata asutusest või asukohast. See vähendab teadmiste ja oskuste taseme erinevusi ning toetab võrdseid võimalusi kompetentside arendamisel.

Mõju avaldumise sagedus on **keskmine**: mõju avaldub peamiselt Digiriigi Akadeemia kasutamise kaudu ja on avaliku sektori töötajate jaoks regulaarne. Elanikkonna puhul sõltub mõju koolitustel osalemisest.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**: peamised riskid on seotud isikuandmete võimaliku väärkasutusega ja digilõhest tuleneva ebavõrdse ligipääsuga. Neid riske vähendavad logimis- ja turvanõuded ning õigusaktis selgelt määratud vastutus. Digilõhe riski puhul on oluline rakendada toetatud õppemeetmeid, mis võimaldavad e-õppe läbida osalise kontaktõppega (nt raamatukogude või digimentorite kaudu).

Järeldus mõju olulisuse kohta: Digiriigi Akadeemia regulatsiooniga kaasneb põhiõigustele ja -vabadustele **piiratud ulatusega, kuid valdavalt positiivne mõju**. Regulatsioon tugevdab isikuandmete kaitset, tagades selle kooskõla PS §-ga 3 ning suurendades andmetöötluse õigusselgust ja läbipaistvust. Negatiivsed mõjud on piiratud ja maandatavad.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Digiriigi Akadeemia arendamine ja toimimine ning e-õppe tellimine digipädevuste teemadel on rahastatud Euroopa Liidu ja riigieelarvelistest vahenditest, mille maht on kokku umbes 550 000 eurot aastas. Nendest vahenditest kaetakse infosüsteemi poliitikakujundamine, arendus ja haldus, e-õppe loomine ning õppekeskkonna ja andmekogu toimimiseks vajalikud tugiteenused.

Eelnõu rakendamisega ei kaasne lühiajalises vaates lisakoormust riigieelarvele. Alates 2029. aastast kaasneb Digiriigi Akadeemia jätkusuutliku toimimise tagamiseks riigieelarvest või uue perioodi välisvahenditest ühe ametikoha finantseerimine (äritellija/praegune teenusejuht, kes on ka praegu olemas, aga hetkel on 75% ulatuses rahastatud välisvahenditest ja 25% ulatuses riigieelarvest). Sellisel juhul oleks aastane lisanduv kulu alates 2029 praeguse tasu järgi ca 50 000 eurot. Lisaks on vajalikud ühekordsed kulud riigieelarvest asutuste toetamisel Digiriigi Akadeemiaga liitumisel ja oma senise õpisisu digiteerimisel (70 000 eurot aastas ajavahemikul 2027–2028). Nende kulude katteallikaks saab osaliselt kasutada selle perioodi Euroopa Sotsiaalfondi (riigiülesed kesksed teenused) vahendeid, kui digipöörde nõukogu taotluse heaks kiidab. Tegemist on piiratud mahuga püsikuluga, mida on vaja Digiriigi Akadeemia arendamiseks ja kasutamiseks koordineerimiseks pärast Euroopa Liidu vahendite lõppemist. Sellekohane taotlus esitatakse riigieelarve protsessis.

Eelnõu ei too kaasa otseseid rahalisi tulusid, kuid aitab hoida kokku kulusid avalikus sektoris. Digiriigi Akadeemia ning kesksete e-õppe süsteem võimaldavad vähendada samasisuliste koolituste dubleerivat arendamist eri asutustes ning suurendada olemasolevate õppematerjalide uuesti kasutamist. Samuti väheneb vajadus arendada ja hallata mitut paralleelset e-õppelahendust. Lisaks toetab regulatsioon tööaja ja administratiivse koormuse vähenemist, kuna koolituste korraldamine, haldamine ja arvestus muutuvad ühtsemaks ja lihtsamaks. Keskne digitaalne õppekeskkond loob paremad eeldused koolitusvajaduste planeerimiseks ning võimaldab kasutada koolitusressurssi tõhusamalt.

8. Rakendusaktid

Eelnõuga antakse uus volitusnorm. HaS § 36^9 lõikes 9 antakse Vabariigi Valitsusele volitus kehtestada määrusega Digiriigi Akadeemia andmekogu põhimäärus, samuti Digiriigi

Akadeemiast andmete väljastamise kord.

Rakendusakti kavand on lisatud seletuskirjale (lisa 1 rakendusakti kavand nr 1). Tegemist on esialgse kavandiga, mida täpsustatakse edasise kooskõlastamise ja väljatöötamise käigus

9. Seaduse jõustumine

Seaduse jõustumisel lähtutakse muudatuste rakendamiseks vajalikust ettevalmistusajast.

Eelnõu § 1 punkt 3 jõustub 2027. aasta 30. juunil. Hilisem jõustumisaeg annab RIA-le piisava aja, et teha vajalikud ettevalmistused töötleja ülesannete ülevõtmiseks RIKilt.

Eelnõu § 1 punkt 2 jõustub 2028. aasta 1. jaanuaril, et teha muudatuste rakendamiseks vajalikud tegevused, sealhulgas Digiriigi Akadeemia vajalikud arendused.

Muudes osades ei ole muudatustega kohanemiseks tarvis anda üleminekuaega, kuna tehtavad muudatused ei too sihtrühmadele kaasa kohustust oma tegevust ümber korraldada. E-koolituste ja e-õppevara pakkumine on vabatahtlik, välja arvatud juhul, kui eriseadus näeb ette kohustuse. Sellisel kujul on kohustuse osas piisav üleminekuaeg antud eriseadusega.

10. Eelnõu kooskõlastamine ja kaasamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks kõikidele ministeeriumitele ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspektsioonile, Eesti Advokatuurile, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutusele, Eesti Hariduse Kvaliteediagentuurile, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Juristide Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Puuetega Inimeste Kojale, Eesti Teadusagentuurile, Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioonile ANDRAS, Eesti Tööandjate Keskliidule, Haridus- ja Noorteametile, Haridustehnoloogide Liidule, Integratsiooni Sihtasutusele, Koolitusfirmade Liidule, Maa- ja Ruumiametile, Maaelu Teadmuskeskusele, Muinsuskaitseametile, Õiguskantsleri Kantseleile, Põllumajandus- ja Toiduametile, Päästeametile, Rahvaülikoolide Liidule, Rae Vallavalitsusele, Registrite ja Infosüsteemide Keskusele, Riigikantseleile, Riigi Infosüsteemi Ametile, Riigi IT Keskusele, Riigiprokuratuurile, Sisekaitseakadeemiale, Sihtasutusele Kodanikühiskonna Sihtkapital, Sotsiaalkindlustusametile, Spordikoolituse ja -teabe Sihtasutusele, Statistikaametile, Tallinna Tehnikaülikoolile, Tallinna Ülikoolile, Tartu Ülikoolile, Tervise Arengu Instituudile, Terviseametile, Tervisekassale, Transpordiametile ja Vabaühenduste Liidule.

Eelnõu oli kooskõlastamisel 6.–21. augustini 2026 eelnõude infosüsteemis (eelnõu toimiku number 26-0893). Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ning Rahandusministeerium kooskõlastasid eelnõu märkusteta. Kultuuriministeerium, Kaitseministeerium ja Siseministeerium kooskõlastasid eelnõu märkustega. Haridus- ja Teadusministeerium jättis eelnõu kooskõlastamata. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Sotsiaalministeerium, Kliimaministeerium ning Välisministeerium kooskõlastuskirja ei esitanud.

Riigiprokuratuuril ja Andmekaitse Inspektsioonil sisulisi märkusi ega parandusettepanekuid ei olnud.

Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse, Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri, Eesti

Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu, Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsiooni ANDRAS, Eesti Töötukassa, Eesti Vabaharidusliidu, Haridus- ja Noorteamet, Integratsiooni Sihtasutuse, Sihtasutuse Kodanikühiskonna Sihtkapital, Kutsekoja, Registrite ja Infosüsteemide Keskuse, Rektorite Nõukogu, Sisekaitseakadeemia, Sotsiaalkindlustusameti, Transpordiameti ja Vabaühenduste Liidu esitatud ettepanekutega on arvestatud täielikult või osaliselt.

Arvamust ei avaldanud Eesti Advokatuur, Eesti Ametiühingute Keskliit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Eesti Tööandjate Keskliit, Haridustehnoloogide Liit, Koolitusfirmade Liit, Maaelu Teadmuskeskus, Muinsuskaitseamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Rahvaülikoolide Liit, Rae Vallavalitsus, Riigikantselei, Riigi IT Keskus, Spordikoolituse ja -teabe Sihtasutus, Tervise Arengu Instituut, Terviseamet ja Tervisekassa.

Algatab Vabariigi Valitsus ..... 2026. a.

(allkirjastatud digitaalselt)